

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

KVĚTEN / ČERVEN 2006

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2006

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost CDK

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK téměř 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Teologie & Společnost* (nástupce *Teologického sborníku*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel

Výkonný ředitel

PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost IPK

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již sedmáctým rokem
- jeho nedílnou součástí je literárně kulturní revue *Proglas*
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejružnější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* jsou i Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process – Lessons from the Czech Republic“, jenž je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii iráckým občanům – nově zvoleným poslancům, představitelům vznikajících politických stran a občanských sdružení.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané irácké představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice v arabštině pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborná pracovníce
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytička
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno
www.cdk.cz/ipk, ipk@cdk.cz,
tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především problematice evropské legislativy, aktuálnímu dění v Evropské unii a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor celé řady odborných i žurnalistických textů.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

EU.ODS.CZ

OBSAH

I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	15	II. Aktuální problémy	21
1.1 Evropský parlament	15	2.1 Financování EU – finanční perspektiva a rozpočet	21
Nařízení o medicínských produktech pro pediatrické použití	15	2.2 Justice a vnitro	21
Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám	15	European evidence warrant	21
1.2 Evropský soudní dvůr	16	Otázka zřízení Agentury pro ochranu základních práv EU	22
Prejudiciální řízení ve věci jaderné elektrárny Temelín	16	Schengenský informační systém II	22
1.3 Hospodářský a sociální výbor	16	2.3 Pakt stability a růstu a jednotná měna euro	23
Výběr nových delegátů	16	2.4 Regionální politika	24
1.4 Komise	17	Innsbrucké zasedání Rady evropských samospráv a regionů (CEMR)	24
Zpráva Vysoké skupiny pro hospodářskou soutěž, energetiku a životní prostředí	17	Nové iniciativy Jaspers, Jeremie a Jessica	25
1.5 Rada	17	2.5 Summit Evropské rady – závěry	26
Televize bez hranic	17	Budoucnost EU – euroústava	26
Přenositelnost práv na doplňkovou penzi	18	Rozšiřování EU	26
Směrnice o službách	19	Zpřístupnění jednání Rady ministrů veřejnosti	27
Směrnice o pracovní době	19	2.6 Volný pohyb osob	28
Diskuse o budoucnosti sociální politiky	20	2.7 Zemědělství	29
		Příprava reformy v sektoru ovoce a zeleniny	29
		Ptačí chřipka a problémy sektoru drůbežářství	30
		Reforma sektoru vína	31
		III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	32
		IV. Slovníček	34
		V. Schéma spolurozhodovací procedury	35

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Nařízení o medicínských produktech pro pediatrické použití

- Rada, EP a Komise v průběhu května dojednaly kompromisní text dlouhodobě kontroverzního návrhu nařízení o medicínských produktech pro pediatrické použití. EP pak v plénu 31. května (v rámci svého druhého čtení) text schválil.
- *Legislativní pozadí*
- Právní úprava pro pediatrická léčiva dosud na úrovni EU neexistovala a více než polovina léčiv nebyla pro pediatrické použití autorizována.
- *Obsah normy*
- Schválené nařízení má nejen vytvořit nový regulační rámec pro pediatrická léčiva, ale zároveň napomoci, aby farmaceutické firmy investovaly do výzkumu příslušných přípravků.
- *Další vývoj*
- Díky meziinstitucionální shodě Rada formálně přijala text schválený EP na svém zasedání 2. června. Samotná norma by měla vstoupit v platnost od ledna příštího roku.

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

- Zpráva Caroline Lucasové, přijatá 7. června na zasedání výboru EP pro životní prostředí poměrem hlasů 41:5 (při dvou abstencích), v souladu se sdělením Komise z 27. září 2005 doporučila zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám, resp. do aktivit podporujících snižování skleníkových plynů.
- *Obsah zprávy*
- Zpráva Caroline Lucasové navrhuje vedle legislativních i ekonomická a technologická řešení, nicméně pouze normotvorba patří mezi oblasti, v nichž může EU jako taková v relativně krátkém čase zaznamenat znatelný posun. Do této kategorie patří např. návrh výboru zavést daň

z leteckého benzínu (kerosinu) s tím, že by se zprvu uplatňovala pouze na vnitrostátní a vnitrouijní lety provozované společnostmi sídlícími na území EU.

- *Sporné body*
- Nehledě na to, že by aerolinky ze třetích zemí unijním zásahem získaly „umělou“ komparativní výhodu, zdaleka nelze očekávat, že by daná úprava vedla k tiše předpokládanému zásadnímu snížení letecké dopravy v EU.
- *Další vývoj*
- Zpráva bude předložena plénu EP ve dnech 3.–6. července a v případě, že bude přijata, lze očekávat vyjádření Rady. Je přitom možné předpokládat, že ministři jednotlivých zemí zdaleka nebudou v dané věci zajedno.

1.2 Evropský soudní dvůr

Prejudiciální řízení ve věci jaderné elektrárny Temelín

- Evropský soudní dvůr vydal 18. května odpověď v rámci prejudiciálního řízení (C-343/04), v níž se postavil na stranu české elektrárenské společnosti ČEZ a proti žalobci, Rakousku (zemi Horní Rakousko). Řešenou otázkou byl jeden z mnoha sporů, které Rakousko vede z ČEZem ohledně jaderné elektrárny Temelín.
- *Předmět sporu*
- Rakouská strana postavila svou argumentaci na skutečnosti, že temelínská jaderná elektrárna, která je situována pouze 60 km od česko-rakouských hranic, ionizační radiací (výrazně vyšší, než je obecně uznáváno) znehodnocuje rakouskou zemědělskou půdu. ESD tuto argumentaci nepřijal.
- *Další vývoj*
- Po zveřejnění odpovědi ESD ji kromě ČEZu přivítaly i polská a britská vláda, které českou stranu ve sporu podporují.

1.3 Hospodářský a sociální výbor

Výběr nových delegátů

- 15. května vypršela lhůta pro navrzení nových kandidátů na posty delegátů v Hospodářském a sociálním výboru. Z pětadvaceti členských států však svou povinnost splnila jen pětina. Už 20. září přitom končí období současné formace. Generální sekretariát Rady proto vyzval zbývající státy k nápravě.
- *Hodnocení*
- Pokud by se Hospodářský a sociální výbor v září neustavil, z čistě praktického hlediska by se nic zásadního nestalo. Daná instituce je – navzdory své dlouholeté tradici – spíše redundantním orgánem bez reálných pravomocí. Reprezentuje sice relativně protěžované sociální partnery (podle „národního“ klíče), nicméně její dopad na legislativní proces je téměř nulový.
- Z tohoto důvodu ztrácí na „přitažlivosti“ i pro zájmové skupiny, které postupně přesunuly svůj lobbing do EP.
- *Další vývoj*
- Do budoucna lze čekat další rozvolnění vazeb v Hospodářském a sociálním výboru (i vůči němu) a jeho další přeměnu ve víceméně diskusní fórum. V době přípravy monitoringu se k pěti zemím, které své zástupce do Hospodářského a sociálního výboru nominovaly, zatím žádné další nepřidaly.

1.4 Komise

Zpráva Vysoké skupiny pro hospodářskou soutěž, energetiku a životní prostředí

- 2. června byla zveřejněna zpráva Vysoké skupiny pro hospodářskou soutěž, energetiku a životní prostředí, jež Komisi doporučila urychlenou legislativní iniciativu především na poli energetické politiky.
- *Obsah zprávy*
- Navzdory dosavadní politické praxi Komise (ta se po svém schválení několikrát vyjádřila, že otázka energetiky nejspíše nebude patřit mezi její priority) skupina navrhla důslednější dodržování stávající legislativy v oblasti energetiky a v případech, kde to nebude dostatečné, i legislativní iniciativu, resp. přijetí nových unijních norem.
- Přestože zveřejněná zpráva nepředložila konkrétní řešení, upozornila na několik zásadních problémů: nutnost koordinace (harmonizace)

aktivit národních regulačních úřadů, harmonizaci standardů pro vytvoření (minimálně) regionálních trhů, reformu pravidel hospodářské soutěže (resp. možnost zasahovat do energetických trhů ze strany Komise) a především otevření energetických sítí konkurenci.

- *Hodnocení*
- Závěry zprávy ani její doporučení nejsou s ohledem na současné debaty o budoucnosti energetické politiky na úrovni EU nijak překvapivé. Spotřeba energií v EU trvale stoupá, zatímco závislost na jejich zdrojích se zvyšuje. Namísto podpory výzkumu a případné „rehabilitace“ jaderné energetiky však skupina navrhuje legislativní řešení, což je s přihlédnutím k existující primárněprávní bázi poměrně riskantní (relativně více prostoru by EU získala až s přijetím evropské ústavy).
- *Další vývoj*
- Skupina neoznámila, kdy (a zda vůbec) bude prezentovat novou nebo revidovanou zprávu, popř. zda zpřesní své závěry. Diskusi o nastolených problémech však lze čekat nejdříve po prázdninách a je možné očekávat, že nebude trvat měsíce, ale spíše roky.

1.5 Rada

Televize bez hranic

- Rada se ve dnech 18.–19. května zabývala projednáváním revize tzv. směrnice o televizi bez hranic, již jsme se v předcházejících monitorinzích už několikrát věnovali. Ve dnech 1.–2. června pak projednával otázku i EP, a to v rámci veřejného slyšení.
- *Posuny v projednávání návrhu*
- Obecne panovala shoda na rozšíření normy i na tzv. nelineární služby (např. internetové vysílání, video on demand ap.), nicméně v názorech na konkrétní parametry navrhované směrnice (množství reklamy a pravidla jejího zařazování, tzv. product placement ap.) se jednotliví ministři i poslanci výrazně odlišovali, byť obecně vyjádřili podporu větší liberalizaci s výjimkou zpravodajství, dětských a dokumentárních pořadů.
- *Postoje států*
- Francie patří spíše mezi odpůrce návrhu, byť souhlasí s mechanismy product placement. Německo naopak product placement nepodporuje. Ostatní státy – krom Velké Británie a Slovenska, které jsou proti návrhu jako celku – danou otázku nepovažují za natolik zásadní, aby se na ní profilyovaly.

- *Sporné body*
- Zásadním problémem uvažovaného návrhu je (krom toho, že v audiovizuální oblasti podnikání předpokládá poměrně zásadní regulatorní „skok“) skutečnost, že směšuje lineární služby (např. klasické televizní vysílání) s nelineárními a pokouší se na ně aplikovat z definice nevhodná pravidla.
- *Další vývoj*
- EP uspořádal ve věci revize směrnice začátkem června veřejné slyšení. Kromě odpovědného výboru pro kulturu a vzdělávání se jej zúčastnili i zástupci dalších pěti výborů, které mají k textu předložit svá stanoviska. I v EP převládá názor, že integrace nelineárních služeb do stávající směrnice je nutná.
- V kontrastu k postoji Rady se EP v diskusi zásadně postavil proti uvolnění pravidel pro zařazování reklamy, resp. pro product placement. Naopak většina poslanců by přivítala jejich zpřísnění.

Přenositelnost práv na doplňkovou penzi

- Rada se 18. května věnovala otázce přenositelnosti práv na doplňkovou penzi. Začátkem měsíce se přitom celou záležitostí zabýval výbor EP pro zaměstnanost a sociální otázky a z důvodu vágnosti návrhu předloženého Komisí 20. října 2005 nejenže nedospěl k žádnému konkrétnímu závěru, ale zároveň navrhl, aby byla otázka kvůli mnoha kontroverzím zcela odložena (viz předcházející monitoring).
- *Sporné body*
- Rada v tomto směru závěry parlamentního výboru zkopírovala s tím, že v současnosti není jednoduše možné vytvořit takový systém, který by byl transparentní, bez výjimek a přechodných opatření.
- *Náměty Rady*
- Rada i navzdory uvedeným obtížím předložila některé náměty k návrhu. Ministři mj. požadují maximální zpřesnění předmětu navrhované směrnice, resp. takové restriktce, které zabrání tomu, aby po přijetí dané normy bylo nutné radikálně zasahovat do národních důchodových systémů.
- *Další vývoj*
- Rada se problematice přenositelnosti práv na doplňkovou penzi v květnu věnovala jen formou diskuse. Vlastní první čtení proběhne pravděpodobně na konci tohoto roku, což platí i o EP.

Směrnice o službách

- V průběhu května se poměrně překvapivě objevovaly signály, že Rada pro hospodářskou soutěž je na konci měsíce (29. května) připravena přijmout návrh směrnice mající liberalizovat přeshraniční

poskytování služeb tak, jak jej v únoru modifikoval EP, jenž ve většině kontroverzních položek ustoupil, resp. návrh pozměnil ve smyslu výrazně skromnějšího příspěvku k liberalizaci daného sektoru (viz předcházející monitoringy). Rada text, který prakticky neopustil „mantinely“ parlamentního návrhu, na konci května skutečně přijala.

- *Postoje států*
- Pro se vyjádřily všechny země kromě Belgie a Litvy, které se zdržely. Stálá zastoupení jednotlivých členských států (navzdory všeobecné nelibosti vůči parlamentním změnám) dala najevo, že raději podpoří kompromis evropských socialistů a lidovců, než aby nebyla přijata žádná norma, což by v případě zásadních modifikací ze strany Rady reálně hrozilo.
- *Změny návrhu*
- Vůči zastáncům liberalizace služeb státy připravily pouze jediný významnější ústupek: pravidelně obnovovaný veřejný registr restrikcí uplatňovaných v jednotlivých členských státech při poskytování služeb občany z jiných zemí EU, jenž by byl součástí připravované normy.
- Co se týče obecných pravidel poskytování služeb, neuplatní se sice tzv. princip originality (možnost poskytovat služby v EU na základě pravidel domovské země), nicméně příslušný článek 16 bude po pěti letech od vstupu směrnice v platnost revidován, resp. bude zhodnoceno, nakolik poskytuje dostatečný prostor pro přeshraniční poskytování služeb v EU.
- *Reakce aktérů*
- Komise i největší frakce EP krok Rady přivítaly. Sociální partneři se rozdělili podle linie zaměstnavatelé vs. zaměstnanci.
- *Další vývoj*
- V následujícím období se očekává formální přijetí návrhu směrnice Radou. Druhé čtení v EP se uskuteční nejdříve po letních prázdninách.

Směrnice o pracovní době

- Rada 1. června projednávala kontroverzní směrnici o pracovní době. Ke shodě však opět nedospěla.
- *Legislativní pozadí*
- Návrh normy byl Komisí předložen v roce 2003, avšak byl a je v mnoha ohledech problematický, a proto se jeho projednávání už od začátku výrazně zpožďuje.
- *Sporné body*
- Navzdory „sladění“ návrhu s principem subsidiarity se stálí zástupci členských států neshodli v otázce tzv. opt-out klauzule, která by měla v individuálních případech (na základě dohody zaměstnavatele a konkrétního zaměstnance)

umožnit dočasně pracovat i nad rámec maximálně povolené týdenní pracovní doby (48 hodin).

- *Návrh předsednictví*
- Rakouské předsednictví v otázce opt-out nepožadovalo její úplné zrušení, jak to původně (v horizontu tří let) požadovala Komise, nicméně dalo najevo, že zaměstnanec by měl být chráněn, a to tak, že by měl možnost svůj souhlas s opt-out v určité lhůtě odvolat.
- *Další vývoj*
- Rada nakonec k politické dohodě ve věci směrnice (a především pak opt-out) – navzdory tomu, že rakouské předsednictví předložilo tři různé varianty toho, jak s klauzulí opt-out naložit – nedospěla.
- Následující finské předsednictví předpokládá, že k dalším pokusům o vyjednání shody ve věci směrnice o pracovní době dojde na neformální bázi začátkem července.

Diskuse o budoucnosti sociální politiky

- Rada se 1. června poprvé oficiálně věnovala diskusi o budoucnosti sociální politiky. Tématem jednání byl především tzv. koncept „flexicurity“, jenž byl relativně úspěšně použit v Dánsku a umožňuje zajistit flexibilitu pracovního trhu na jedné straně a sociální jistoty na straně druhé, a to liberalizací pracovněprávních vztahů a posílením „záchranné sítě“ v případě, že je konkrétní zaměstnanec propuštěn (s tím, že je ochoten se např. requalifikovat a najít si nové zaměstnání).
- *Pozadí*
- S nepružností pracovních trhů se potýkají až na výjimky všechny členské země EU, což efektivně zabraňuje jejich propojování, resp. skutečně účinnému volnému pohybu pracovních sil (a potažmo mobilitě jako takové).
- *Sporné body*
- Ministři při debatě koncept „flexicurity“ ocenili, nicméně upozornili, že je zároveň nezbytné, aby veškerá aktivita vycházela ze stávajících nástrojů, z faktu existence rozdílné situace v jednotlivých členských zemích a toho, že při jakýchkoli diskusích je potřeba intenzivně komunikovat se zainteresovanými aktéry (sociálními partnery). Obecně panuje spíše skepse, že by bylo možné dánskou zkušenost bez problémů adaptovat.
- *Další vývoj*
- Po prázdninách se očekává přijetí zelené knihy Komise a další diskuse o celé problematice, tentokrát již pod finským předsednictvím EU. Ke konkrétním závěrům by se mělo dojít do konce roku 2007 (počítaje v to i předložení případných legislativních návrhů).

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Financování EU – finanční perspektiva a rozpočet

- 17. května na plenárním zasedání ve Štrasburku EP schválil konečnou podobu meziinstitucionální dohody (IIA) pro finanční perspektivu 2007–2013, na kterou se čekalo téměř dva roky. Pod vlivem této události Komise urychleně došla do konce přípravu na změny 31 norem, které jsou nezbytné např. pro implementaci nových finančních nástrojů a programů na rozdělování peněz, jež jsou k dispozici v jednotlivých nadpisech finanční perspektivy.
- *Inovace finanční perspektivy*
- Největší navýšení oproti současnosti mají v dílčích položkách zaznamenat 7. rámcový program pro vědu a výzkum (54 mld. euro), transevropské sítě (8 mld. euro) a podpora celoživotního vzdělávání a rekvalifikace (6 mld. euro). To jsou však pouze relativní čísla, v absolutních číslech stále velmi vysoké částky figurují v rámci programů Nadpisu 2 (Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů, kde 90% tvoří zemědělství a rozvoj venkova).
- *Příprava rozpočtu na rok 2007*
- Příprava rozpočtu pro rok 2007 už začala, na konci května se zástupci Rady a EP poprvé sešli nad předběžným návrhem Komise.
- Vzhledem k tomu, že od 1. července přebírá funkci předsednické země EU Finsko, ujímá se „patronátu“ nad formulací společného stanoviska Rady k návrhu především finská ministryně financí Wideroosová.
- První schůzka trialogu (představitelů EP, Komise a Rady pod patronátem Finska) se sejde v červenci, procedura schvalování rozpočtu za účasti Rady, která může vznést vůči návrhu Komise pozměňovací návrhy v jakýchkoli položkách a EP, který může zcela „přepsat“ pouze tzv. nepovinné výdaje (např. regionální politika, nikoli už zemědělství), se pak plně rozvine na podzim.

2.2 Justice a vnitro

European evidence warrant

- Do určité míry kontroverzním rozhodnutím byl verdikt Rady pro justici a vnitro 1. června ohledně sporné normy zvané European evidence warrant, tedy rozkazu k zahájení důkazního šetření, které má umožnit snadnější transfer důkazních materiálů přes hranice členských stá-

tů EU. Kontroverze spočívá v tom, že podobně jako v případě evropského zatykače, jedná se o poměrně důležitý zásah do oblastí trestního práva a jeho harmonizace v rámci EU.

- Legislativní pozadí a stanoviska členských států
- Návrh ležel na stole ministrů EU-25 více než dva roky a stal se předmětem řady odborných právnických expertíz, jejichž výsledky nebyly vždy jednoznačné. O sporném charakteru normy svědčí i fakt, že několik členských států si vyžádalo různou míru výjimek z její implementace.
- *Sporné body*
- Implementace této normy je částečně spojována s kauzou evropského zatykače, státy, které protestovaly v některých případech proti implementaci European evidence warrant tak činily vesměs s podobnou argumentací jako v případě evropského zatykače.

Otázka zřízení Agentury pro ochranu základních práv EU

- Významným tématem, o němž hovořili ministři zahraničí členských států v rámci červnového zasedání Všeobecné rady, byla kontroverzní otázka zřízení Agentury na ochranu základních práv EU.
- *Legislativní pozadí*
- O jejím zřízení se začalo hovořit na sklonku roku 2004, zejména v souvislosti s plánovanou realizací euroústavy. Euroústava ve své druhé části vtělovala do všeobecně závazného primárního práva Chartu základních práv EU. Agentura by měla „hlídat“ právě dodržování zásad a práv vyjmenovaných v této chartě, která zahrnuje řadu práv a nároků sociálního a ekonomického charakteru, které nejsou např. explicitně obsaženy v Chartě lidských práv OSN, nebo v Listině základních práv a svobod, která je součástí české ústavy.
- *Sporné body*
- Zřízení Agentury se stalo vysoce kontroverzním poté, co některé členské státy upozornily na to, že tento akt nemá právní podklad ve v současnosti platném primárním právu.

Schengenský informační systém II

- Na svém zasedání 2. června dospěla Rada pro justici a vnějškové věci k řadě poměrně významných rozhodnutí. Mezi nimi bylo i schválení podoby Schengenského informačního systému II (SIS II), jehož prostřednictvím by se součástí prostoru bez vnitřních hranic v rámci EU mělo stát i 10 nových členských států, zároveň se počítá s po-

stupným přistoupením některých zemí, které dosud zůstávají mimo Schengen, a to i zvnějšku EU.

- *Problematika zavádění SIS II*
- Z členských zemí EU zůstávají mimo Schengenský systém stále např. ostrovní státy Velká Británie a Irsko, i když právě v rámci SIS II je umožněno jejich azylovým úřadům podílet se na činnosti informačního systému. Na SIS II se mají z nečlenských států dále podílet Norsko, Island (ty jsou členy SIS I už od roku 2001), Švýcarsko a Lichtenštejnsko (vstup do SIS II je pro ně premiérou).
- Systém SIS II by měl být přítom zprovozněn do konce roku 2007, otázkou připravenosti je stále ještě členství zemí přistoupivších v květnu 2004, včetně ČR. Prostřednictvím některých z nich EU sousedí se státy jako Rusko, Bělorusko či Ukrajina, zajímavá je také otázka koexistence schengenského mechanismu s faktem, že přistoupením Polska a Litvy se uvnitř EU ocitla část nečlenského (a navíc „problematického“ státu) – Kalinigradská oblast Ruské federace, pro niž prozatím platí zvláštní režim tranzitních víz.
- *Význam SIS II*
- SIS II má na základě legislativních i technologických posunů poslední doby využívat na rozdíl od stávajícího systému modernější prostředky v oblasti uchovávání a sběru informací o osobách pohybujících se na vnější hranici EU (biometrické údaje, otisky prstů), i když některé státy mají vůči tomuto přesunu shromažďování citlivých údajů o osobách z národní na nadnárodní úroveň námitky a požadují zhodnocení fungování některých prvků systému po dvou (např. archivace otisků prstů) či třech letech (kritéria zamítnutí vstupu osob do prostoru vnitřních hranic EU).

2.3 Pakt stability a růstu a jednotná měna euro

- Více než rok poté, co březnová Evropská rada vydala kontroverzní a kritizované rozhodnutí o uvolnění pravidel Paktu stability a růstu, Komise v rámci sdělení publikovaného 13. června konstatovala pozitivní výsledky tohoto kroku pro stav veřejných financí v rámci eurozóny.
- *Legislativní a politické pozadí*
- Revize Paktu, v jejímž rámci bylo mimo jiné povoleno členské zemi eurozóny překračovat kritérium vyrovnaných veřejných financí (celkový veřejný dluh nesmí v daném rozpočtovém roce překračovat 60% HDP) déle než po povol-

lené dva roky bez sankcí v případě, že dochází ke snižování tohoto dluhu, že se daný stát potýká s nečekanými makroekonomickými těžkostmi a že usiluje o plnění Lisabonské agendy, zejména její snahy o sledování ekonomické solidarity napříč různými regiony EU, byla v loňském roce kritizována jako nezodpovědné zahrávání si se stabilitou společné měny.

- Ke zmírnění pravidel Paktu bylo přikročeno poté, co řada klíčových ekonomik eurozóny vykazovala neplnění především základních maastrichtských stabilizačních kritérií v podobě maximálního zadlužení veřejných financí a v podobě výše rozpočtového schodku.
- *Současné sporné body Paktu a jeho dodržování*
- Členské státy eurozóny tedy namísto maximálního úsilí o ozdravení svých ekonomik tak, aby v dohledném časovém horizontu došlo k naplnění kritérií Paktu, raději v březnu 2005 některá pravidla zmírnily či pozměnily. Červnové sdělení Komise pak konstatovalo pozitivní přínos takového rozhodnutí, především vzhledem k tomu, že delší lhůty pro uvedení kritérií vyrovnaných veřejných financí a rozpočtu do rovnováhy umožňují údajně dotčeným státům lépe se se situací vypořádat.
- *Uplatňování maastrichtských kritérií vůči kandidátům eurozóny*
- Na druhé straně se ovšem nachází skutečnost, že ekonomiky států, které o vstup do eurozóny a přijetí jednotné měny usilují, musí splňovat maastrichtská kritéria na základě velmi přísného posouzení, nesouměřitelného s tím, jak jsou posuzovány státy, které již v eurozóně fungují. Prokázal to případ květnového rozhodování Komise a Rady EcoFin, na jehož základě bylo doporučeno přijetí Slovinska do eurozóny s platností od 1. ledna 2007, zatímco druhý kandidát, Litva, byl odmítnut s tím, že její míra inflace ve sledovaném období o jednu setinu procentního bodu překračovala povolenou hranici.

2.4 Regionální politika

Innsbrucké zasedání Rady evropských samospráv a regionů (CEMR)

- Rada evropských samospráv a regionů (CEMR), která zasedala ve dnech 10.–12. května v Innsbrucku, vyzvala instituce EU, aby navzdory vývoji ratifikačního procesu evropské ústavy braly v úvahu dojednané otázky týkající se právě samospráv a regionů, protože pouze důsledné uplatňování příslibených zásad napomůže zasta-

vit centralizační tendence EU a obnovit vazbu mezi Unií a jejími občany.

- *Služby obecného zájmu*
- CEMR na svém zasedání také oznámila, že bude intenzivně sledovat nedávnou zahájenou debatu o službách obecného zájmu.
- *Hodnocení*
- Požadavky CEMR lze obecně označit za legitimní i právně relevantní, nicméně legislativní (sekundárněprávní) tendence EU působí v opačném směru.
- *Další vývoj*
- V případě konkrétně vznášených požadavků CEMRu (a potažmo samospráv jako takovým) nezbyvá než vhodným lobbistickým tlakem ovlivňovat debatu a legislativní proces na „centrální“ (unijní) úrovni.

Nové iniciativy Jaspers, Jeremie a Jessica

- V rámci přípravy implementace nově schválené finanční perspektivy pro roky 2007–2013 vznikají v oblasti regionální politiky tři zcela nové nástroje pro čerpání peněz ze strukturálních fondů (tzv. iniciativy). Iniciativy Jaspers a Jeremie byly prezentovány už během roku 2005, Jessica je oficiálně doplnila při prezentaci 30. května. Jejich cílem má být napomoci nejen financování příslušných projektů, ale také rozvoji spolupráce veřejného a privátního sektoru.
- *Plánovaný význam nových iniciativ*
- Nové iniciativy mají pomáhat při budování velkých infrastrukturních projektů na národní a regionální úrovni (JASPERS), malým a středním podnikatelům (JEREMIE) a obnově a rozvoji městských ploch (JESSICA).

2.5 Volný pohyb osob

- V průběhu května a června se na poli volného pohybu osob (resp. pracovních sil) odehrálo několik událostí, z nichž nejdůležitější byla diskuse o zavedení tzv. zelených karet v EU a fakt, že Nizozemsko od 1. června (tj. s měsíčním zpožděním oproti jiným členským zemím, po přezkoumání přechodného období) částečně otevřelo svůj pracovní trh občanům z nových členských států.
- *Zelené karty*
- Unie průmyslových a zaměstnavatelských konfederací Evropy (UNICE) se v květnu ostře ohradila proti záměru Komise zavést v EU zelené karty pro pracovníky ze třetích zemí. Podle UNICE by tak jednotlivé členské státy (v přípa-

dě, že by zelené karty vydané v jedné zemi byly platné ve všech státech EU) ztratily schopnost regulovat přístup na své pracovní trhy, a to nejen vůči pracovníkům ze států EU (ostatně primární právo to v zásadě volného pohybu osob obecně zakazuje), ale především vůči pracovníkům ze třetích zemí.

- *Sporné body*
- UNICE upozornila na principiální nesoulad návrhu Komise a práva každé země definovat, kolik a jakých ekonomických migrantů ze třetích zemí potřebuje.
- *Reakce Komise*
- Komise na podněty ze strany UNICE prozatím oficiálně nereagovala. Vzhledem k tomu, že je projednávání uvedených otázek prozatím v začátcích a očekávají se vyjádření dalších aktérů, nelze v tuto chvíli předjímat konečné řešení, resp. konečnou podobu zamýšlených návrhů.
- *Další vývoj*
- Legislativní proces bude zahájen nejdříve na podzim (pokud se tak vůbec stane ve všech zmíněných případech).
- *Volný pohyb pracovníků a Nizozemsko*
- Co se týče možnosti pracovat v Nizozemsku (bez nutnosti obstarávat si pracovní povolení a jiné potřebné dokumenty), není jeho krok v úplném nesouladu s tvrzeními uvedenými výše. Nizozemsko od 1. června sice povoluje práci občanům ze zemí EU-8, ale pouze v omezeném okruhu odvětví (vědecký výzkum, zemědělství, vnitrozemská lodní doprava, masný průmysl, zpracování ryb a kovoprůmysl). Navíc zcela neruší povinnost žádat o pracovní povolení, pouze bude vše nezbytné vydávat ve zrychlené proceduře. (Pracovní povolení bude zájemcům udělovat Centrum pro práci a mzdu (CWI), a to maximálně ve lhůtě dvou týdnů.)
- *Hodnocení*
- Přestože jde krok Nizozemska správným směrem, neukazuje na ochotu zpřístupnit vlastní pracovní trh v celé jeho šíři, ale spíše na snahu využít nově přichozích na postech, kde je nedostatek domácích uchazečů.
- I když je možné, že některé země budou postupovat v intencích Belgie a Nizozemska, podstatnější změny na poli volného pohybu osob (resp. pracovních sil) lze čekat až při dalším „přezkoumávání“ přechodného období začátkem roku 2009. Do té doby je vysoce pravděpodobné, že si všechny státy, které nyní uplatňují restriktivní politiku vůči EU-8, své stávající postoje zachovávají.

2.6 Summit Evropské rady – závěry

Budoucnost EU – euroústava

- Ve dnech 15. – 16. června se uskutečnila v Bruselu v pořadí druhá z každoročních 4 oficiálních schůzek Evropské rady, na nichž se scházejí vrcholní představitelé (předsedové vlád, případně hlavy států) členských zemí EU.
- Pro ČR byl tento summit významný především po formální stránce, zatímco obvykle ji v rámci Evropské rady zastupuje předseda vlády, na tomto summitu reprezentoval ČR vzhledem k povolební situaci prezident Václav Klaus.
- *Obsah závěrů summitu*
- Hlavním bodem summitu mělo být původně hodnocení tzv. „období reflexe,“ během něhož měly v rámci plánu D komisařky Wallströmové probíhat ve členských státech i v rámci institucí EU debaty o budoucnosti EU ve světle zamítavých výsledků francouzského a holandského referenda o euroústavě. Ještě před summitem však bylo rozhodnuto o tom, že „období reflexe“ se prodlužuje o další dva roky, tedy do konce roku 2008. Summit toto rozhodnutí potvrdil.

Rozšiřování EU

- Nejdiskutovanějším tématem summitu se vzhledem k chystanému rozšíření EU o další dva státy (Bulharsko, Rumunsko) stala právě otázka dalšího rozšiřování EU a kritérií, na jejichž základě se daná země může stát kandidátem vstupu.
- V současnosti jsou stále v platnosti tzv. kodaňská kritéria, která byla aplikována poprvé v případě východního rozšiřování.
- Summit Evropské rady diskutoval mimo jiné návrh některých členských zemí na to, aby tato kritéria směřující vůči státům, které se ucházejí o členství, byla doplněna ještě o kritérium, které by mělo zohlednit připravenost samotné EU na rozšíření – kritérium „absorpční kapacity“.
- *Jednání Rady pro všeobecné záležitosti*
- Ještě před zahájením summitu se jako tradičně sešli ministři zahraničí členských zemí v rámci Rady pro všeobecné záležitosti 12. – 13. června v Lucemburku, kde předběžně zhodnotili závěry, s nimiž chtěli před summit předstoupit zástupci rakouského předsednictví.
- *Bulharsko a Rumunsko*
- K aktualitě otázky dalšího rozšiřování EU přispěly i jiné události května a června 2006. Komise 16. května rozhodla v rámci prezentace zprávy o připravenosti Bulharska a Rumunska na vstup o oddálení konečného verdiktu týkající

cího se těchto dvou států na podzim 2006 s tím, že aby mohly obě země 1. ledna 2007 do EU skutečně vstoupit, musí ještě odstranit některé nedostatky.

- *Další kandidát – Černá Hora*
- Další významnou událost pak představovalo dlouho očekávané referendum, v němž obyvatelé Černé Hory většinou hlasů rozhodli o osamostatnění od Srbska.
- Černá Hora poté okamžitě projevila vůli stát se kandidátskou zemí EU a usilovat o zahájení přístupových jednání.
- *Výsledek summitu*
- Výsledek summitu je v této otázce opět kompromisní a do určité míry „nehotový“. Nedošlo k žádné explicitní ani povinné formulaci kritéria „absorpční kapacity“, závěry summitu pouze hovoří o tom, že k ní má být při dalším rozšiřování přihlédnuto.

Zpřístupnění jednání Rady ministrů veřejnosti

- Za nejvýznamnější závěr, který vyplynul z diskuse o budoucnosti EU a jejích institucí, lze považovat rozhodnutí, aby jednání Rady ministrů, tedy stále nejdůležitějšího legislativního orgánu EU, nadále neprobíhala za zavřenými dveřmi, ale byla veřejná, za přítomnosti kamer a záznamových zařízení, rozhodnutí by se však měla vztahovat pouze na legislativní jednání, při nichž jde o normy schvalované spolumozhodovací procedurou, tedy ve většině případů kvalifikovanou většinou.
- Jednání, která jsou zakončována jednomyslným rozhodováním a bez spolumozhodovací procedury (taková hlasovací procedura je stále ještě standardem v oblasti společné zemědělské politiky či ve „třetím pilíři“ – justice a zbytková část vnitra, např. otázka legální migrace) by měla být nadále neveřejná.
- *Legislativní pozadí*
- Je otázkou, zda lze považovat toto rozhodnutí za natolik průlomový reformní krok, vzhledem k tomu, že již Amsterodamská smlouva z roku 1997 (v platnost vstoupila v roce 1999) uložila povinnost zpřístupnit jednání Rady veřejnosti. Jakýmsi „mezistupněm“ bylo potom rozhodnutí Evropské rady v Seville v roce 2002 o zpřístupnění alespoň těch jednání, při nichž Rada rozhoduje podle spolumozhodovací procedury (a tím pádem kvalifikovanou většinou). Rozhodnutí však od té doby nebylo uvedeno do praxe.

2.7 Zemědělství

Příprava reformy v sektoru ovoce a zeleniny

- Činnost kabinetu komisařky pro zemědělství Boelové je v poslední době poznamenána především reformní aktivitou ve snaze o podstatné změny v některých speciálních sektorech, které neprošly reformou z roku 2003. Po cukru a nyní připravované reformě vinařského sektoru by to měly být i změny v organizaci společného trhu s čerstvým a zpracovaným ovocem a zeleninou.
- *Možná podoba reformy*
- Komise má prezentovat návrh reformy na podzim 2006, ještě předtím ale spustila internetovou diskusi, na níž se mohli vyjadřovat představitelé zájmových organizací. Jejich návrhy se různí, od posílení role profesních sdružení, přes zjednodušení standardů a zlepšení marketingu až po zavedení efektivnějších nástrojů krizového managementu v případě tržní nerovnováhy.
- Sektor ovoce a zeleniny je navíc oblastí, kterou se (podobně jako víno) nepodařilo propojit se současnými reformními trendy v rámci celé SZP (nejen jednotná platba na farmu, ale i důraz na rozvoj venkova apod.).
- *Vnější vlivy – WTO*
- Na EU přitom i v této oblasti přetrvává tlak ze strany WTO, jejíž jednací kolo v Dauhá se možná znovu dostává do slepé uličky (ovšem především v jednáních o dokončení liberalizace trhů s průmyslovými výrobky a se službami).
- Zemědělská jednání WTO se dále vyvíjejí, zablokování jednání o průmyslových výrobcích a duševním vlastnictví na přelomu května a června by podle komisaře pro vnější obchodní vztahy EU Mandelona mohlo vyžadovat další ústupky od EU právě v citlivé oblasti zemědělství.
- Francouzské ministerstvo zemědělství už ale signalizovalo, že je pro Francii výhodnější krach celého jednání než dohoda, která by „podkopávala základní principy SZP.“

Ptačí chřipka a problémy sektoru drůbežářství

- Třináct členských zemí EU včetně ČR (dále Francie, Itálie, Španělsko, Irsko, Německo, Kypr, Polsko, Maďarsko, Rakousko, Řecko, Portugalsko a Slovensko) požádaly do konce května EU, aby poskytla mimořádnou podporu jejich sektoru produkce drůbežního masa, mimo jiné v souvislosti s následky paniky, která vypukla ve spojení s ptačí chřipkou.

- *Ptačí chřipka a české drůbežářství*
- ČR náležela k zemím, kde byly případy viru H5N1, a to pouze u divoce žijících ptáků, indikovány v rámci EU relativně nejpozději. Reagovala na tato zjištění tradičními postupy (vyhlášení ochranných zón, v jejichž rámci byl nařízen zákaz volného chovu drůbeže apod.). Trh s drůbežím masem na základě zpráv Ministerstva zemědělství určitý pokles však přece jen zaznamenal, i když panika spotřebitelů nebyla příliš velká.
- Otázkou mimořádné pomoci drůbežářskému sektoru, která by se mohla týkat i ČR, se má zabývat speciální stálý výbor EU pro management v oblasti drůbežářství 21. června.

Reforma sektoru vína

- V červnu zaznamenal zemědělský trh EU nerovnováhu mezi poptávkou a nabídkou v sektoru, v němž se výhledově připravuje reforma a který náleží mezi nejcitlivější a nejkontroverznější oblasti SZP. Jedná se o sektor vína.
- Výrazný převis nabídky nad poptávkou vedl k tomu, že Komise povolila Itálii a Francii mimořádnou kompenzaci za nucenou destilaci přebytků v množství 1,5 mil. hl stolního vína v případě Francie a v případě Itálie více než 2,5 mil. hl. Tyto přebytky mají být přeměněny na surovinu pro výrobu biopaliva a celá operace (včetně kompenzace pěstitelům) bude EU stát 131 mil. euro. Komise ještě dále posuzuje stejnou žádost Řecka a Španělska.
- *Legislativní a technické pozadí*
- Sílí volání po reformě sektoru, který dosud nebyl zasažen změnami, jež v roce 2003 přinesly nahrazení systému cenové podpory systémem jednotné platby na farmu (SPS). Všímá si jich v poslední době i komisařka pro zemědělství Boelová, která zdůrazňuje, že praktiky představující dříve „krizový management“ pro řešení mimořádných situací na trhu s vínem se v posledních letech stávají znepokojivým pravidlem, které tvoří další významnou položku zemědělských výdajů. Představují přitom jen krátkodobé řešení pro producenty a nevypořádávají se se základním problémem, kterým je příliš velká produkce vína v EU, která neobstojí ve světové konkurenci ani na světovém trhu, ani v rámci EU.
- *Dotkne se reforma českého vinařství?*
- O reformě se zatím hlavně jen hovoří, má jít o „zjednodušení pravidel“ fungování trhu ve jménu zlepšení kvality a zvýšení konkurenceschopnosti evropského vína.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Nařízení o medicínských produktech pro pediatrické použití

Rada, EP a Komise v průběhu května dojednaly kompromisní text dlouhodobě kontroverzního návrhu nařízení o medicínských produktech pro pediatrické použití. EP pak v plénu 31. května (v rámci svého druhého čtení) text schválil.

Legislativní pozadí

Právní úprava pro pediatrická léčiva dosud na úrovni EU neexistovala a více než polovina léčiv nebyla pro pediatrické použití autorizována.

Obsah normy

Schválené nařízení má nejen vytvořit nový regulační rámec pro pediatrická léčiva, ale zároveň napomoci, aby farmaceutické firmy investovaly do výzkumu příslušných přípravků.

Součástí institucionálního kompromisu se stalo zejména přesnější vymezení Pediatrického výboru, resp. požadavků na jeho členy a jejich nezávislost. (Pediatrický výbor bude podle navrhované normy – zjednodušeně řečeno – odpovědný za autorizaci nových pediatrických léčiv na trh.)

Nařízení se dotkne nejen léků, které se teprve vyvíjejí a/nebo jejichž používání nebylo dosud schváleno, ale i těch, které se již běžně používají. Farmaceutické společnosti přitom budou povinny předložit tzv. pediatrické výzkumné plány, které uvedou, jakým způsobem budou poskytovány informace o nových léčích. „Výměnou“ za to nařízení umožní farmaceutickým firmám prodloužit platnost patentů na své léky o šest měsíců či zajistit ochranu pro vývoj nových léků, které dosud nejsou chráněny patentem.

Další vývoj

Díky meziinstitucionální shodě Rada formálně přijala text schválený EP na svém zasedání 2. června. Samotná norma by měla vstoupit v platnost od ledna příštího roku.

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

Zpráva Caroline Lucasové, přijatá 7. června na zasedání výboru EP pro životní prostředí poměrem hlasů 41:5 (při dvou abstencích), v souladu se sdělením Komise z 27. září 2005 doporučila zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám, resp. do aktivit podporujících snižování skleníkových plynů.

Pozadí

O regulačních snahách EU v oblasti letecké dopravy jsme v monitorinzích už několikrát informovali. Právě tendence zapojit tento sektor dopravy do tzv. trhu s emisními povolenkami (který zatím funguje pouze v oblasti průmyslu a jenž by měl napomoci výrazněji snížit produkci skleníkových plynů) patří mezi nejdůležitější z nich (z ostatních lze připomenout např. „rozvojovou dávku“ z prodeje letenek, vytvoření „černé listiny“ nebezpečných aerolinek či pokusy o zavedení nočního zákazu letů v celé EU).

Obsah zprávy

Zpráva Caroline Lucasové navrhuje vedle legislativních i ekonomická a technologická řešení, nicméně pouze normotvorba patří mezi oblasti, v nichž může EU jako taková v relativně krátkém čase zaznamenat znatelný posun. Do této kategorie patří např. návrh výboru zavést daň z leteckého benzínu (kerosinu) s tím, že by se zprvu uplatňovala pouze na vnitrostátní a vnitrouijní lety provozované společnostmi sídlícími na území EU.

Sporné body

Nehledě na to, že by aerolinky ze třetích zemí unijním zásahem získaly „umělou“ komparativní výhodu, zdaleka nelze očekávat, že by daná úprava vedla k tiše předpokládanému zásadnímu snížení letecké dopravy v EU.

Spíše by se zcela zbytečně podvázala již tak relativně regulovaná oblast dopravy, což by mělo pravděpodobně za následek i nezamýšlené (negativní) důsledky v jiných oblastech, které jsou na letecké do-

pravě fakticky závislé. Argumentace cíli Kjótského protokolu je v tomto směru irelevantní, protože letecká doprava do jeho rámce nespadá. Celá aktivita je čistě unijní záležitostí, jejíž snahou je podle mnoha pozorovatelů získat pro EU na mezinárodním poli uznání v otázkách posilování ochrany životního prostředí.

Další vývoj

Zpráva bude předložena plénu EP ve dnech 3.–6. července a v případě, že bude přijata, lze očekávat vyjádření Rady. Je přitom možné předpokládat, že ministři jednotlivých zemí zdaleka nebudou v dané věci zajedno.

1.2 EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR

Prejudiciální řízení ve věci jaderné elektrárny Temelín

Evropský soudní dvůr vydal 18. května odpověď v rámci prejudiciálního řízení (C-343/04), v níž se postavil na stranu české elektrárenské společnosti ČEZ a proti žalobci, Rakousku (zemi Horní Rakousko). Řešenou otázkou byl jeden z mnoha sporů, které Rakousko vede z ČEZem ohledně jaderné elektrárny Temelín.

Pozadí

Evropský soudní dvůr nevynesl rozsudek, pouze předložil odpověď hornorakouskému soudu, který povinně vznesl otázku k ESD, jak je to v případě aplikace práva Unie při řešení vnitrostátních sporů zpravidla nutné.

Předmět sporu

Rakouská strana postavila svou argumentaci na skutečnosti, že temelínská jaderná elektrárna, která je situována pouze 60 km od česko-rakouských hranic, ionizační radiací (výrazně vyšší, než je obecně uznáváno) znehodnocuje rakouskou zemědělskou půdu. ESD tuto argumentaci nepřijal.

Další vývoj

Po zveřejnění odpovědi ESD ji kromě ČEZu přivítaly i polská a britská vláda, které českou stranu ve sporu podporují.

1.3 HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

Výběr nových delegátů

15. května vypršela lhůta pro navržení nových kandidátů na posty delegátů v Hospodářském a sociálním výboru. Z pětadvaceti členských států však svou povinnost splnila jen pětina. Už 20. září přitom končí období současné formace. Generální sekretariát Rady proto vyzval zbývající státy k nápravě.

Pozadí

Jednotlivé země vybírají na konci čtyřletého období Hospodářského a sociálního výboru své kandidáty a předkládají je Radě, která jejich finální výběr provádí kvalifikovanou většinou po konzultaci s Komisí. (Komise musí vydat kladné stanovisko.) Stávající problém pramení z toho, že v období letních prázdnin Rada nezasedá a existuje oprávněná obava, že nový Hospodářský a sociální výbor nebude ustaven včas.

Hodnocení

Z čistě praktického hlediska by se nic zásadního nestalo. Daná instituce je – navzdory své dlouholeté tradici – spíše redundantním orgánem bez reálných pravomocí. Reprezentuje sice relativně protěžované sociální partnery (podle „národního“ klíče), nicméně její dopad na legislativní proces je téměř nulový.

Hospodářský a sociální výbor bývá využíván pouze k mandatorním konzultacím vyplývajícím z primárně-právních smluv, aniž je zaručeno, že jeho názor musí být vzat při dalším projednávání v úvahu. Kromě toho disponuje pravomocí přijímat zprávy a stanoviska z vlastního podnětu. V tomto ohledu připomíná EP před prvními přímými volbami; i on tehdy disponoval minimem pravomocí, ovšem s tím rozdílem, že podobné změny, jaké zaznamenal EP, v případě Hospodářského a sociálního výboru zdaleka očekávat nelze.

Z tohoto důvodu ztrácí na „přitažlivosti“ i pro zájmové skupiny, které postupně přesunuly svůj lobbying do EP.

S ohledem na uvedené skutečnosti lze zpoždění v nominaci nových kandidátů na členy Hospodářského a sociálního výboru chápat.

Další vývoj

Do budoucna lze čekat další rozvolnění vazeb v Hospodářském a sociálním výboru (i vůči němu) a jeho další přeměnu ve víceméně diskusní fórum. V době přípravy monitoringu se k pěti zemím, které své zástupce do Hospodářského a sociálního výboru nominovaly, zatím žádné další nepřidaly.

1.4 KOMISE

Zpráva Vysoké skupiny pro hospodářskou soutěž, energetiku a životní prostředí

2. června byla zveřejněna zpráva Vysoké skupiny pro hospodářskou soutěž, energetiku a životní prostředí, jež Komisi doporučila urychlenou legislativní iniciativu především na poli energetické politiky.

Pozadí

Ad hoc ustavenou pracovní skupinu, sestávající ze zástupců Komise, dalších unijních institucí (s výjimkou EP) a zainteresovaných aktérů (zástupci průmyslu), po dobu tří měsíců řídil místopředseda Komise Günter Verheugen.

Obsah zprávy

Navzdory dosavadní politické praxi Komise (ta se po svém schválení několikrát vyjádřila, že otázka energetiky nejspíše nebude patřit mezi její priority) skupina navrhla důslednější dodržování stávající legislativy v oblasti energetiky a v případech, kde to nebude dostatečné, i legislativní iniciativu, resp. přijetí nových unijních norem.

Vše z důvodu zajištění energetické účinnosti (a potažmo bezpečnosti) EU a otevření jednotného trhu s energiemi, jenž podle zprávy v praxi stále dostatečně nefunguje.

Přestože zveřejněná zpráva nepředložila konkrétní řešení, upozornila na několik zásadních problémů: nutnost koordinace (harmonizace) aktivit národních regulačních úřadů, harmonizaci standardů pro vytvoření (minimálně) regionálních trhů, reformu pravidel hospodářské soutěže (resp. možnost zasahovat do energetických trhů ze strany Komise) a především otevření energetických sítí konkurenci.

Vedle toho skupina navrhla prozkoumat způsoby vytváření „variabilně-geometrických“ kontraktů mezi poskytovateli energií (především elektřiny) a významnými odběrateli (firmami), jejich soulad s pravidly volného trhu a možnost dosáhnout 20% energetických úspor do roku 2020 (mj. prostřednictvím stávající nebo modifikované směrnice o ekodesignu).

Hodnocení

Závěry zprávy ani její doporučení nejsou s ohledem na současné debaty o budoucnosti energetické politiky na úrovni EU nijak překvapivé. Spotřeba energií v EU trvale stoupá, zatímco

závislost na jejich zdrojích se zvyšuje. Namísto podpory výzkumu a případné „rehabilitace“ jaderné energetiky však skupina navrhuje legislativní řešení, což je s přihlédnutím k existující primárněprávní bázi poměrně riskantní (relativně více prostoru by EU získala až s přijetím evropské ústavy).

Kromě toho zkušenost ukazuje, že i po překonání této „překážky“ představuje normotvorba z důvodu komplexnosti problematiky, způsobu přijímání norem na úrovni EU a konečně i z důvodu nezamýšlených důsledků jednu z nejméně šťastných variant zajištění efektivního jednotného trhu s energiemi.

Další vývoj

Skupina neoznámila, kdy (a zda vůbec) bude prezentovat novou nebo revidovanou zprávu, popř. zda zpřesní své závěry. Diskusi o nastolených problémech však lze čekat nejdříve po prázdninách a je možné očekávat, že nebude trvat měsíce, ale spíše roky.

1.5 RADA

Televize bez hranic

Rada se ve dnech 18.–19. května zabývala projednáváním revize tzv. směrnice o televizi bez hranic, jíž jsme se v předcházejících monitorinzích už několikrát věnovali. Ve dnech 1.–2. června pak projednával otázku i EP, a to v rámci veřejného slyšení.

Legislativní pozadí

Komise návrh předložila po diskusi se zainteresovanými aktéry 13. prosince 2005. (Nutno však podotknout, že jejich názory příliš nereflektovala, neboť dotčení aktéři požadovali méně zásahů do stávajícího regulatorního rámce a vypuštění tzv. nelineárních služeb z dosahu směrnice.) Rada se v květnu otázkou zabývala na oficiálním jednání poprvé. Stejně tak EP.

Posuny v projednávání návrhu

Obecně panovala shoda na rozšíření normy i na tzv. nelineární služby (např. internetové vysílání, video on demand ap.), nicméně v názorech na konkrétní parametry navrhované směrnice (množství reklamy a pravidla jejího zařazování, tzv. product placement ap.) se jednotliví ministři i poslanci výrazně odlišovali, byť obecně vyjádřili podporu větší liberalizaci s výjimkou zpravodajství, dětských a dokumentárních pořadů.

Postoje států

Francie patří spíše mezi odpůrce návrhu, byt souhlasí s mechanismy product placement. Německo naopak product placement nepodporuje. Ostatní státy – krom Velké Británie a Slovenska, které jsou proti návrhu jako celku – danou otázku nepovažují za natolik zásadní, aby se na ní profilovaly.

Pouze zástupce Nizozemska poznamenal, že pokud jsou nyní nelineární služby (mj. i internet) považovány v EU za „tahouna“ hospodářského růstu, pak je absurdní je uměle regulovat; potřebují spíše podporu.

Sporné body

Zásadním problémem uvažovaného návrhu je (krom toho, že v audiovizuální oblasti podnikání předpokládá poměrně zásadní regulatorní „skok“) skutečnost, že směšuje lineární služby (např. klasické televizní vysílání) s nelineárními a pokouší se na ně aplikovat z definice nevhodná pravidla.

To platí především v souvislosti s nelineárními službami, jejichž charakter prakticky znemožňuje např. uplatňování stejných standardů – odkaz na společné kulturní hodnoty Evropy, ochrana menšin ap. – jako v případě služeb lineárních. (Rada se ostatně pozastavila i nad samotným dělením druhů služeb a navrhla jeho přepracování.)

Další vývoj

Podle neoficiálních zdrojů by měli aktéři, již nesouhlasí s předloženými návrhy, zanechat lobbistického tlaku na Komisi, která nyní svůj návrh legislativním procesem „pouze“ vede, a zaměřit se na Evropský parlament (v Radě, která rozhoduje kvalifikovanou většinou, nemají zaručen úspěch, resp. garanci v tomto směru lze nalézt méně než v případě EP).

EP uspořádal ve věci revize směrnice začátkem června veřejné slyšení. Kromě odpovědného výboru pro kulturu a vzdělávání se jej zúčastnili i zástupci dalších pěti výborů, které mají k textu předložit svá stanoviska. I v EP převládá názor, že integrace nelineárních služeb do stávající směrnice je nutná.

Ke známým podnětům poslanci přidali požadavek na začlenění klauzule o nediskriminaci v obavě, že volné poskytování obsahu samo o sobě nezaručuje lidskou důstojnost.

V kontrastu k postoji Rady se EP v diskusi zásadně postavil proti uvolnění pravidel pro zařazování reklamy, resp. pro product placement. Naopak většina poslanců by přivítala jejich zpřísnění.

Diskuse o návrhu budou paralelně probíhat jak v Radě, tak i v EP, který o dané záležitosti spolurozhoduje a který v následujícím období pravděpodobně výrazně rozšíří paletu názorů na revizi směrnice.

Přenositelnost práv na doplňkovou penzi

Rada se 18. května věnovala otázce přenositelnosti práv na doplňkovou penzi. Začátkem měsíce se přitom celou záležitostí zabýval výbor EP pro zaměstnanost a sociální otázky a z důvodu vágnosti návrhu předloženého Komisí 20. října 2005 nejenže nedospěl k žádnému konkrétnímu závěru, ale zároveň navrhl, aby byla otázka kvůli mnoha kontroverzím zcela odložena (viz předcházející monitoring).

Sporné body

Rada v tomto směru závěry parlamentního výboru zkopírovala s tím, že v současnosti není jednoduše možné vytvořit takový systém, který by byl transparentní, bez výjimek a přechodných opatření.

V jednotlivých členských státech – navzdory tomu, že přenositelnost důchodů jako takových je zaručena už od roku 1971 – existuje celá řada různých řešení doplňkových důchodových schémat (jichž se právě návrh Komise primárně týká), navíc v různých fázích vývoje a/nebo reform. V některých zemích dokonce doplňková důchodová schémata neexistují vůbec.

Náměty Rady

Rada i navzdory uvedeným obtížím předložila některé náměty k návrhu. Ministři mj. požadují maximální zpřesnění předmětu navrhované směrnice, resp. takové restriktce, které zabrání tomu, aby po přijetí dané normy bylo nutné radikálně zasahovat do národních důchodových systémů.

Kromě Rady vznesla otázku, jaké postavení by měly mít v dané otázce osoby samostatně výdělečně činné (někteří ministři požadují jejich začlenění do rámce připravované směrnice, jiní jsou proti). Obecně naopak panuje shoda v tom, že směrnice by měla být harmonizační pouze ve velmi omezené míře a měla by náležitě řešit i otázku v současnosti existujících doplňkových důchodových schémat (tedy jejich osud po případném přijetí normy).

Další vývoj

Rada se problematice přenositelnosti práv na doplňkovou penzi v květnu věnovala jen formou diskuse. Vlastní první čtení proběhne pravděpodobně na konci tohoto roku, což platí i o EP.

Směrnice o službách

V průběhu května se poměrně překvapivě objevovaly signály, že Rada pro hospodářskou soutěž je na konci měsíce (29. května) připravena přijmout návrh směrnice mající liberalizovat přeshraniční poskytování služeb tak, jak jej v únoru modifikoval EP, jenž ve většině kontroverzních položek ustoupil, resp. návrh pozměnil ve smyslu výrazně skromnějšího příspěvku k liberalizaci daného sektoru (viz předcházející monitoringy). Rada text, který prakticky neopustil „mantinely“ parlamentního návrhu, na konci května skutečně přijala.

Postoje států

Pro se vyjádřily všechny země kromě Belgie a Litvy, které se zdržely. Stálá zastoupení jednotlivých členských států (navzdory všeobecné nelibosti vůči parlamentním změnám) dala najevo, že raději podpoří kompromis evropských socialistů a lidovců, než aby nebyla přijata žádná norma, což by v případě zásadních modifikací ze strany Rady reálně hrozilo.

Změny návrhu

Vůči zastáncům liberalizace služeb státy připravily pouze jediný významnější ústupek: pravidelně obnovovaný veřejný registr restrikcí uplatňovaných v jednotlivých členských státech při poskytování služeb občany z jiných zemí EU, jenž by byl součástí připravované normy.

Kromě toho jednotlivé státy požadovaly pouze vyjasnění toho, které sociální služby by měly být vyloučeny z dosahu směrnice (popř. rovnou taxativní výčet) a zda právnícké a notářské profese ze směrnice vyjmout implicitně (jak požadovala Komise a většina států), nebo explicitně (jak požaduje EP a např. Francie). Rada podpořila Komisi v tom směru, že pokud příslušný členský stát nezveřejní podle směrnice ve stanovené lhůtě informaci, že nesouhlasí s provozováním konkrétní služby na svém území občany jiných členských států, bude poskytování takových služeb automaticky povoleno.

Co se týče obecných pravidel poskytování služeb, neuplatní se sice tzv. princip originality (možnost poskytovat služby v EU na základě pravidel domovské země), nicméně příslušný článek 16 bude po pěti letech od vstupu směrnice v platnost revidován, resp. bude zhodnoceno, nakolik poskytuje dostatečný prostor pro přeshraniční poskytování služeb v EU.

Veřejné služby (kromě veřejných služeb obecného ekonomického zájmu) by měly být jak podle Rady, tak podle EP postaveny mimo rámec směrnice.

Reakce aktérů

Komise i největší frakce EP krok Rady přivítaly. Sociální partneři se rozdělili podle linie zaměstnavatelé vs. zaměstnanci.

Zatímco UNICE, Eurochambers, SME Union a Eurocommerce – vědomi si toho, že lepšího (ve smyslu liberálnějšího) výsledku za současné konstelace dosáhnout prakticky nelze – přijetí návrhu v Radě přivítali, ETUC naopak (i když poněkud paradoxně, protože text je prakticky v souladu s tím, co v průběhu legislativního procesu žádala) upozornila na některé nedostatky návrhu (údajně nejasnosti stran sociálních služeb a souladu s pracovní právními normami).

Další vývoj

V následujícím období se očekává formální přijetí návrhu směrnicí Radou. Druhé čtení v EP se uskuteční nejdříve po letních prázdninách.

Byť některé zdroje byly optimističtější, technicky by byl rychlejší postup jen těžko zvládnutelný. Po schválení normy budou mít členské státy tři roky na její implementaci.

Směrnice o pracovní době

Rada 1. června projednávala kontroverzní směrnici o pracovní době. Ke shodě však opět nedospěla.

Legislativní pozadí

Návrh normy byl Komisí předložen v roce 2003, avšak byl a je v mnoha ohledech problematický, a proto se jeho projednávání už od začátku výrazně zpožďuje.

Coreper se návrhem zabýval 24. května s tím, že rakouské předsednictví text modifikovalo tak, aby byl více v souladu s principem subsidiarity.

Sporné body

Navzdory „sladění“ návrhu s principem subsidiarity se stálí zástupci členských států neshodli v otázce tzv. opt-out klauzule, která by měla v individuálních případech (na základě dohody zaměstnavatele a konkrétního zaměstnance) umožnit dočasně pracovat i nad rámec maximálně povolené týdenní pracovní doby (48 hodin).

Postoje států

Nejznámějším zastáncem opt-out je Velká Británie, kde se podobného mechanismu běžně užívá. Vedle odpůrců (např. Francie, Španělsko či Lucembursko) se pak profilovala i skupina zemí pokoušejících se o kompromisní řešení mezi dvěma „ideálními“ variantami (mj. Rakousko, Německo, ČR, Litva, Lotyšsko, Irsko, Nizozemsko, Polsko a Dánsko).

Všechny tři skupiny přitom disponovaly tzv. blokační menšinou, znemožňující další projednávání textu.

Návrh předsednictví

Rakouské předsednictví v otázce opt-out nepožadovalo její úplné zrušení, jak to původně (v horizontu tří let) požadovala Komise, nicméně dalo najevo, že zaměstnanec by měl být chráněn, a to tak, že by měl možnost svůj souhlas s opt-out v určité lhůtě odvolat.

K tomu předsednictví navrhlo, že bude ustavena pracovní skupina složená ze zástupců států a sociálních partnerů, jež by monitorovala používání opt-out, resp. konkrétní dopady tohoto řešení. Státy by navíc měly jasně specifikovat, jakým konkrétním způsobem bude opt-out klauzule implementována (v jakých oblastech a kolika pracovníků se potenciálně dotkne), a Komise by po pěti letech aplikace směrnice měla vypracovat zprávu o jejích dopadech a o případném zkrácení pracovní doby (tedy zrušení opt-out). V ostatních sporných bodech předsednictví pouze dalo najevo, že v případě maximální povolené týdenní pracovní doby by se měl tento parametr vztahovat k zaměstnanci, nikoli k jednomu konkrétnímu zaměstnání, byť by měly být umožněny odchylky (v opačném případě by se fakticky maximální týdenní pracovní doba násobila počtem zaměstnání, což by umožnilo uplatnění opt-out bez nutnosti zvláštní klauzule).

Další vývoj

Rada nakonec k politické dohodě ve věci směrnice (a především pak opt-out) – navzdory tomu, že rakouské předsednictví předložilo tři různé varianty toho, jak s klauzulí opt-out naložit – nedospěla.

Prozatím se nepodařilo žádnému ze čtyř posledních předsednictví a i do budoucna se očekává, že shoda bude jen velmi obtížná. Závěr, že by se opt-out měl využívat jen výjimečně (resp. že jeho používání by se mělo snižovat), přijaly už dřívější zasedání Rady, aniž by to vedlo k finální politické dohodě.

Následující finské předsednictví předpokládá, že k dalším pokusům o vyjednání shody ve věci směrnice o pracovní době dojde na neformální bázi začátkem července.

Diskuse o budoucnosti sociální politiky

Rada se 1. června poprvé oficiálně věnovala diskusi o budoucnosti sociální politiky. Tématem jednání byl především tzv. koncept „flexicurity“, jenž byl relativně úspěšně použit v Dánsku a umožňuje zajistit flexibilitu pracovního trhu na jedné straně a sociální jistoty na straně druhé,

a to liberalizací pracovněprávních vztahů a posílením „záchranné sítě“ v případě, že je konkrétní zaměstnanec propuštěn (s tím, že je ochoten se např. requalifikovat a najít si nové zaměstnání).

Pozadí

S nepružností pracovních trhů se potýkají až na výjimky všechny členské země EU, což efektivně zabraňuje jejich propojování, resp. skutečně účinnému volnému pohybu pracovních sil (a potažmo mobilitě jako takové).

Na nejvyšší úrovni se otázkou zabývala zatím pouze březnová Evropská rada. Nutno dodat, že otázka zaměstnanosti nepatří mezi tzv. komunitární politiky EU, byť na základě stávající právní báze je přijetí určitého „evropského“ opatření fakticky možné.

Sporné body

Ministři při debatě koncept „flexicurity“ ocenili, nicméně upozornili, že je zároveň nezbytné, aby veškerá aktivita vycházela ze stávajících nástrojů, z faktu existence rozdílné situace v jednotlivých členských zemích a toho, že při jakýchkoli diskusích je potřeba intenzivně komunikovat se zainteresovanými aktéry (sociálními partnery). Obecně panuje spíše skepse, že by bylo možné dánskou zkušenost bez problémů adaptovat.

Dánsko koncept „flexicurity“ poprvé použilo v roce 1990 a již tehdy bylo v makroekonomických ukazatelích daleko před většinou států současné EU. Jinými slovy řečeno, Dánsko zahájilo své reformy včas, zatímco v případě ostatních zemí EU by aplikace „flexicurity“ přicházela až ex post. Kromě toho experti upozorňují, že v Dánsku se uplatňuje spíše korporativistický (exkluzivní, nicméně relativně účinný) model komunikace státu na jedné straně a sociálních zájmů na straně druhé, což zdaleka není v celé EU pravidlem. V Dánsku je navíc flexibilita pracovního trhu tvořena především tolerancí separátních kontraktů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli v konkrétních sektorech s tím, že „navrch“ mají zpravidla odbory, takže hovořit o celkové liberalizaci je v tomto směru poměrně složité, nehledě na to, že způsob státních zásahů do pracovněprávních vztahů se v Dánsku nijak výrazně nesnížil, naopak roste, stejně jako zaměstnanost ve veřejném sektoru.

Další vývoj

Po prázdninách se očekává přijetí zelené knihy Komise a další diskuse o celé problematice, tentokrát již pod finským předsednictvím EU. Ke konkrétním závěrům by se mělo dojít do konce roku 2007 (počítaje v to i předložení případných legislativních návrhů).

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 FINANCOVÁNÍ EU – FINANČNÍ PERSPEKTIVA A ROZPOČET

17. května na plenárním zasedání ve Štrasburku EP schválil konečnou podobu meziinstitucionální dohody (IIA) pro finanční perspektivu 2007–2013, na kterou se čekalo téměř dva roky. Pod vlivem této události Komise urychleně dotáhla do konce přípravu na změny 31 norem, které jsou nezbytné např. pro implementaci nových finančních nástrojů a programů na rozdělování peněz, jež jsou k dispozici v jednotlivých nadpisech finanční perspektivy.

Legislativní pozadí

Komise je měla v základních obrysech připraveny již předem, čekala pouze na mandát, který jí mohla dát jen uzavřená meziinstitucionální dohoda. Návrhy podléhají buďto spolurozhodovací proceduře (Rada + EP na rovnoprávné bázi), nebo jen rozhodnutí Rady za konzultace parlamentu (např. u některých nástrojů SZP, ale i změn podmínek fungování a vyplácení strukturálních fondů). Instituce EU mají tedy vzhledem k prodlužování procedury přijetí IIA, v poslední fázi především ze strany EP, před sebou hodně práce, vzhledem k tomu, že na podzim musí být hotov kompletní návrh rozpočtu prvního rozpočtového roku nové finanční perspektivy, roku 2007, a od jeho začátku musí fungovat nové finanční nástroje. U některých z nich (zejména v oblasti regionální politiky) už nicméně k předběžné dohodě došlo.

Inovace finanční perspektivy

Největší navýšení oproti současnosti mají v dílčích položkách zaznamenat 7. rámcový program pro vědu a výzkum (54 mld. euro), transevropské sítě (8 mld. euro) a podpora celoživotního vzdělávání a rekvalifikace (6 mld. euro). To jsou však pouze relativní čísla, v absolutních číslech stále velmi vysoké částky figurují v rámci programů Nadpisu 2 (Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů), kde 90 % tvoří zemědělství a rozvoj venkova.

Příprava rozpočtu na rok 2007

Příprava rozpočtu pro rok 2007 už začala, na konci května se zástupci Rady a EP poprvé sešli nad předběžným návrhem Komise. „Heslem“ tohoto

prvního rozpočtu nové finanční perspektivy pro EU-27 by měla být „efektivita“ a také „podpora růstu a zaměstnanosti“. Vzhledem k tomu, že od 1. července přebírá funkci předsednické země EU Finsko, ujímá se „patronátu“ nad formulací společného stanoviska Rady k návrhu především finská ministryně financí Wierdrossová.

Zdůraznila, že EU má efektivněji hospodařit se zdroji, a to tak, aby v jednotlivých rozpočtových kapitolách zůstávala rezerva převoditelná do dalšího rozpočtového roku. Trend posledních let (od rozšíření v roce 2004) naznačuje, že objem rezerv, které se převádějí do dalšího rozpočtového roku, stále klesá (k rapidnímu snížení došlo především při porovnání výsledku hospodaření s rozpočtem v roce 2004 a 2005). Vyzvala také k racionalizaci administrativních výdajů.

První schůzka trialogu (představitelů EP, Komise a Rady po patronátem Finska) se seje v červenci, procedura schvalování rozpočtu za účasti Rady, která může vznést vůči návrhu Komise pozměňovací návrhy v jakýchkoli položkách a EP, který může zcela „přepsat“ pouze tzv. nepovinné výdaje (např. regionální politika, nikoli už zemědělství) se pak plně rozvine na podzim.

2.2 JUSTICE A VNITRO

European evidence warrant

Do určité míry kontroverzním rozhodnutím byl verdikt Rady pro justici a vnitro 1. června ohledně sporné normy zvané European evidence warrant, tedy rozkazu k zahájení důkazního šetření, které má umožnit snadnější transfer důkazních materiálů přes hranice členských států EU. Kontroverze spočívá v tom, že podobně jako v případě evropského zatykače, jedná se o poměrně důležitý zásah do oblasti trestního práva a jeho harmonizace v rámci EU.

Legislativní pozadí a stanoviska členských států

Návrh ležel na stole ministrů EU-25 více než dva roky a stal se předmětem řady odborných právnických expertíz, jejichž výsledky nebyly vždy jednoznačné. O sporném charakteru normy

svědčí i fakt, že několik členských států si vyžádalo různou míru výjimek z její implementace. Německo získalo částečný opt-out pokud jde o implementaci důkazního rozkazu v některých případech (terorismus, trestné činy s rasovým podtextem, kybernetický zločin, sabotáž či trestné činy týkající se životního prostředí). V těchto oblastech se tedy bude nadále postupovat podle německého trestního práva. Jedná se tedy vesměs o ty trestné činy, které německý ústavní požadoval dle svého rozhodnutí vyjmout i z implementace evropského zatykače. Nizozemí zase získalo ústupek, v té podobě, že implementace všech složek normy pro ně nebude závazná. ČR o žádnou výjimku nežádala.

Sporné body

Implementace této normy je tedy částečně spojována s kauzou evropského zatykače, státy, které protestovaly v některých případech proti implementaci European evidence warrant tak činily vesměs s podobnou argumentací jako v případě evropského zatykače. Také autoři právních expertíz, kteří upozorňovali na problémy této normy indikovali největší problém pokud jde o nutnost harmonizace řady norem trestního práva, které implementace této normy bude vyžadovat (definice trestných činů, různý průběh důkazního řízení vyžadovaný různými typy právních řádů apod.).

Otázka zřízení Agentury pro ochranu základních práv EU

Významným tématem, o němž hovořili ministři zahraničí členských států v rámci červnového zasedání Všeobecné rady, byla kontroverzní otázka zřízení Agentury na ochranu základních práv EU.

Legislativní pozadí

O jejím zřízení se začalo hovořit na sklonku roku 2004, zejména v souvislosti s plánovanou realizací euroústavy. Euroústava ve své druhé části vtělovala do všeobecně závazného primárního práva Chartu základních práv EU. Agentura by měla „hlídat“ právě dodržování zásad a práv vyjmenovaných v této chartě, která zahrnuje řadu práv a nároků sociálního a ekonomického charakteru, které nejsou např. explicitně obsaženy v Chartě lidských práv OSN, nebo v Listině základních práv a svobod, která je součástí české ústavy. Úkolem agentury mělo být i shromažďovat „udání“ na členské státy, které normy obsažené v Chartě porušují, přičemž tyto informace mohly pocházet nejen od jiných států, ale i od nevládních organizací. Takto obviněný stát by se mohl stát předmětem hlasovací procedury, která je

zakotvena i ve v současnosti platné Smlouvě z Nice a v jejímž rámci členské státy Rady a EP za účasti Komise rozhodují o tom, zda nemá dojít k pozastavení hlasovacích práv členského státu v institucích EU, což je dosud nejtěžší možný „trest“, který může být členskému státu udělen.

Sporné body

Zřízení Agentury se stalo vysoce kontroverzním poté, co některé členské státy upozornily na to, že tento akt nemá právní podklad ve v současnosti platném primárním právu.

Její zřízení bylo možné do značné míry považovat za výsledek snahy aplikovat v praxi některá ustanovení euroústavy i bez její ratifikace (aby bylo zřízení Agentury právně v pořádku, muselo by primární právo komunitarizovat a předat plně do kompetence EU záležitosti spolupráce justice v trestních věcech, jak to do značné míry činila euroústava, její zřízení by navíc mohlo znamenat kompetenční kolizi s pravomocemi Rady Evropy, která je dosud největší regionální autoritou v Evropě v oblasti ochrany lidských práv a jejím základním dokumentem je Všeobecná dohoda o ochraně základních lidských práv a svobod). Tento bod byl proto v rámci jednání Rady o všeobecných záležitostech odložen jako nekonsensuální k dalšímu projednávání.

Schengenský informační systém II

Na svém zasedání 2. června dospěla Rada pro justici a vnějšky k řadě poměrně významných rozhodnutí. Mezi nimi bylo i schválení podoby Schengenského informačního systému II (SIS II), jehož prostřednictvím by se součástí prostoru bez vnitřních hranic v rámci EU mělo stát i 10 nových členských států, zároveň se počítá s postupným přistoupením některých zemí, které dosud zůstávají mimo Schengen, a to i zvnějšku EU.

Legislativní pozadí

Schengenský systém, ačkoli je od Amsterodamské smlouvy zakotven coby součást třetího pilíře (justice a vnějšky) a postupně komunitarizován, vznikl původně jako mezivládní aktivita, která existovala mimo strukturu ES/EU, i když postupem času stále více využívala i její institucionální mechanismus.

Problematika zavádění SIS II

Z členských zemí EU zůstávají mimo Schengenský systém stále např. ostrovní státy Velká Británie a Irsko, i když právě v rámci SIS II je umožněno jejich azylovým úřadům podílet se na činnosti informačního systému. Na SIS II se mají z nečlenských států dále podílet Norsko,

Island (ty jsou členy SIS I už od roku 2001), Švýcarsko a Lichtenštejnsko (vstup do SIS II je pro ně premiérou).

Ještě stále je přitom třeba zajistit příslušnou právní bázi pro jejich zapojení do systému (v podobě smluv, které připravuje Komise) a zprovoznit technickou bázi spolupráce. Pro nečlenské země by měl platit zvláštní konzultační režim nad normami, které se týkají Schengenu a které bude primárně připravovat Komise a schvalovat členské státy EU, ovšem nikoli bez konzultace se členy Schengenu, kteří zároveň nejsou členy EU. Doposud měly tyto státy během přípravy legislativy týkající se Schengenu pouze pozorovatelský status. SIS II se tedy rýsuje jako poměrně zajímavý příklad propojení těsné spolupráce členů a nečlenů EU nad neekonomickým tématem, tématem vnitřní bezpečnosti a ochrany hranic.

Systém SIS II by měl být přitom zprovozněn do konce roku 2007, otázkou připravenosti je stále ještě členství zemí přistoupivších v květnu 2004, včetně ČR. Prostřednictvím některých z nich EU sousedí se státy jako Rusko, Bělorusko či Ukrajina, zajímavá je také otázka koexistence schengenského mechanismu s faktem, že přistoupením Polska a Litvy se uvnitř EU ocitla část nečlenského (a navíc „problematického“ státu) – Kalinigradská oblast Ruské federace, pro niž prozatím platí zvláštní režim tranzitních víz. Schengenský mechanismus řeší přitom i takové případy, jako je vyrovnávání se s mimořádnými imigračními vlnami na vnější hranici EU, s jakou se v poslední době potýká např. Španělsko a jeho Kanárské ostrovy a jakou pomáhá řešit nadnárodní agentura Frontex se sídlem ve Varšavě, která zajišťuje spolupráci členských států EU při zvládání mimořádných imigračních vln.

Význam SIS II

SIS II má na základě legislativních i technologických posunů poslední doby využívat na rozdíl od stávajícího systému modernější prostředky v oblasti uchovávání a sběru informací o osobách pohybujících se na vnější hranici EU (biometrické údaje, otisky prstů), i když některé státy mají vůči tomuto přesunu shromažďování citlivých údajů o osobách z národní na nadnárodní úroveň námitky a požadují zhodnocení fungování některých prvků systému po dvou (např. archivace otisků prstů) či třech letech (kritéria pro zamítnutí vstupu osob do prostoru vnitřních hranic EU).

Mechanismus SIS II má disponovat seznamem podezřelých osob (např. z terorismu), kterým může být odepřen vstup na území EU, přičemž tento seznam má využívat nejen existujících seznamů nežádou-

cích osob členských států, ale i seznamů, které vede OSN. Hlavní zodpovědnost za fungování systému bude mít zpočátku Komise, později má být činnost delegována na speciální agenturu.

2.3 PAKT STABILITY A RŮSTU A JEDNOTNÁ MĚNA EURO

Více než rok poté, co březnová Evropská rada vydala kontroverzní a kritizované rozhodnutí o uvolnění pravidel Paktu stability a růstu, Komise v rámci sdělení publikovaného 13. června konstatovala pozitivní výsledky tohoto kroku pro stav veřejných financí v rámci eurozóny.

Legislativní a politické pozadí

Revize Paktu, v jejímž rámci bylo mimo jiné povoleno členské zemi eurozóny překračovat kritérium vyrovnaných veřejných financí (celkový veřejný dluh nesmí v daném rozpočtovém roce překračovat 60% HDP) déle než po povolené dva roky bez sankcí, a to v případě, že dochází ke snížování tohoto dluhu, že se daný stát potýká s nečekanými makroekonomickými těžkosti, či že usiluje o plnění Lisabonské agendy, zejména její snahy o sledování ekonomické solidarity napříč různými regiony EU, byla v loňském roce kritizována jako nezodpovědné zahrávání si se stabilitou společné měny.

Ke zmírnění pravidel Paktu bylo přikročeno poté, co řada klíčových ekonomik eurozóny vykazovala neplnění především základních maastrichtských stabilizačních kritérií v podobě maximální míry zadlužení veřejných financí a v podobě výše rozpočtového schodku. Týkalo se to především Německa, kterému se i navzdory uvolnění pravidel Paktu dostalo varování Komise, situace se zlepšila až poté, kdy po volbách nastoupila vláda široké koalice kancléřky Merkelové a Komise indikovala, že vyčká, do jaké míry se nové vládě podaří naplnit ekonomickou část programu zavazující se ke snížení veřejného dluhu. Podobně překerní byla a je i situace Itálie. Uvolnění Paktu si do značné míry vynucoval i její bývalý premiér Berlusconi, který byl jedním z největších kritiků Paktu za to, že jeho podmínky podvazují svobodu hospodářských politik vlád jednotlivých států a volal po jeho úplném zrušení. Ve volbách se dočkala vítězství Prodiho levice, která hodlá vést politiku podpory sociálního státu, což také pro výši rozpočtového schodku nevěstí nic dobrého. Problémy Itálie s plněním pravidel Paktu nadále zůstávají palčivým bodem, kterého se jednání nejvyšších představitelů EU za účasti Prodiho často raději takticky vyhýbají, Itálie má přitom uvést své

finance do souladu s Paktem do konce roku 2007. Bez problémů není vzhledem k otázce plnění Paktu ani ekonomika Francie, také vůči Portugalsku bylo přijato během uplynulého roku doporučení, aby uvedlo stav veřejných financí do souladu s Paktem do konce roku 2007.

Současné sporné body Paktu a jeho dodržování

Členské státy eurozóny tedy namísto maximálního úsilí o ozdravení svých ekonomik tak, aby v dohledném časovém horizontu došlo k naplnění kritérií Paktu, raději v březnu 2005 některá pravidla zmírnili či pozměnili. Červnové sdělení Komise pak konstatovalo pozitivní přínos takového rozhodnutí, především vzhledem k tomu, že delší lhůty pro uvedení kritérií vyrovnaných veřejných financí a rozpočtu do rovnováhy umožňují údajně dotčeným státům lépe se se situací vypořádat.

V rámci Paktu, který sdružuje nejen členy eurozóny, ale i ty státy, které se dlouhodobě zavázaly k ekonomické konvergenci (včetně Velké Británie), se sice nachází 12 států potýkajících se buďto s vysokým rozpočtovým schodkem, nebo s dluhem veřejných financí, sdělení však konstatovalo, že uvolnění pravidel Paktu nezpůsobilo další nárůst ani prohloubení těchto deficitů, které by bylo způsobeno nadměrným utrácením. Jedná se tedy, zjednodušeně řečeno, o konstatování, že situace nedoznala oproti předchozímu roku zlepšení, ale ani zhoršení, což sdělení hodnotilo jako pozitivní.

Uplatňování maastrichtských kritérií vůči kandidátům eurozóny

Na druhé straně se ovšem nachází skutečnost, že ekonomiky států, které o vstup do eurozóny a přijetí jednotné měny usilují, musí splňovat maastrichtská kritéria na základě velmi přísného posouzení, nesouměřitelného s tím, jak jsou posuzovány státy, které již v eurozóně fungují. Prokázal to případ květnového rozhodování Komise a Rady EcoFin, na jehož základě bylo doporučeno přijetí Slovinska do eurozóny s platností od 1. ledna 2007, zatímco druhý kandidát, Litva, byl odmítnut s tím, že její míra inflace ve sledovaném období o jednu setinu procentního bodu překračovala povolenou hranici.

Litva tedy bude muset se vstupem do eurozóny počkat minimálně do 1. ledna 2008, možná déle, některé prognózy předpovídají mírný nárůst inflace v této pobaltské zemi. Rozhodování o možném rozšíření eurozóny, které ještě potvrdil EP během jednání pléna ve dnech 13. – 15. června 2006 hlasováním o Langenově zprávě týkající se přijetí Slovinska do eurozóny, navíc podnítilo v rámci Komise a v rámci

parlamentního výboru pro ekonomické a monetární otázky úvahy o tom, zda by maastrichtská kritéria neměla být v budoucnu zpřísněna, právě s ohledem na to, aby vstup „nezpůsobitelné“ ekonomiky do eurozóny nezpochybnil stabilitu eura. V té souvislosti a s poukazem právě na situaci některých stávajících členů eurozóny, kteří stabilizační kritéria nespĺňují, kritizoval jednání, jakého se dostalo v souvislosti s jednotnou měnou Litvě a určité pokrytectví Komise i stávajících členů eurozóny, na červnovém summitu Evropské rady český prezident Klaus.

Situace ČR a dalších uchazečů o euro

Ze států, které v delším časovém horizontu usilují o vstup do eurozóny má největší problém se zmíněným kritériem výše celkového dluhu veřejných financí Maďarsko, potíže se týkaly i Polska, zde však byly konstатовány tendence a mechanismy ke zlepšování situace. Naopak ČR s tímto kritériem problém nemá, na rozdíl od výše rozpočtového schodku, který se pohybuje okolo či mírně překračuje povolená 3% HDP. Každopádně trend vytváření jakési „pevnosti eurozóna“ je spíše v intencích zpřísnění kritérií uplatňovaných vůči státům usilujícím o vstup, jak naznačilo i první rozhodování o jejím rozšíření po květnu 2004, což bude mít důsledky i pro ČR jako jeden ze států, který indikuje snahu euro přijmout.

2.4 REGIONÁLNÍ POLITIKA

Innsbrucké zasedání Rady evropských samospráv a regionů (CEMR)

Rada evropských samospráv a regionů (CEMR), která zasedala ve dnech 10.–12. května v Innsbrucku, vyzvala instituce EU, aby navzdory vývoji ratifikačního procesu evropské ústavy braly v úvahu dojednané otázky týkající se právě samospráv a regionů, protože pouze důsledné uplatňování příslibených zásad napomůže zastavit centralizační tendence EU a obnovit vazbu mezi Uní a jejími občany.

Kromě obecné deklarace se CEMR postavila proti snahám celounijně harmonizovat způsob poskytování veřejných služeb, protože jde podle jejích zástupců o popření zásad obsažených v samotných primárněprávních dokumentech (např. principu subsidiarity a proporcionality).

Služby obecného zájmu

CEMR na svém zasedání také oznámila, že bude intenzivně sledovat nedávnou zahájenou debatu o službách obecného zájmu.

CEMR požaduje, aby nekomerční a/nebo sociální služby nebyly zařazeny mezi služby obecného zájmu (a tudíž se neřídily unijními pravidly), aby případné kompenzace za tyto služby ze strany samospráv nebyly kvalifikovány jako nepřípustná státní pomoc a aby neexistovala povinnost za všech okolností vypisovat při zřizování nebo zajišťování konkrétní služby výběrové řízení (což by umožnilo samosprávám podávat zakázky ke společnostem, které vlastní a/nebo řídí, a to za podmínky, že by zajistily, že dané společnosti nebudou operovat na jiných než lokálních trzích).

Hodnocení

Požadavky CEMR lze obecně označit za legitimní i právně relevantní, nicméně legislativní (sekundárněprávní) tendence EU působí v opačném směru.

Přestože je pravda, že aplikace principů subsidiarity a proporcionality je v mnoha ohledech nedostatečná (a upozorňují na to nejen dotčení aktéři, ale i experti zabývající se problematikou EU), centrální unijní instituce disponují poměrně silnými nástroji, které jim umožňují při prosazování sekundární legislativy postupovat jiným směrem. Unie především (obecně řečeno) disponuje všemi nástroji, které potřebuje k naplnění svých cílů (a v případě, že neexistují, mohou být zřízeny prakticky ad hoc). Podobné tvrzení platí i o jejich pravomocích. Zároveň je třeba podotknout, že ani evropská ústava by v tomto směru žádné zásadní zlepšení nepřinesla (bez ohledu na to, že se CEMR na tento dokument odvolává). Evropská ústava by znamenala maximálně formální vylepšení, která by se v praxi příliš neodrazila, resp. téměř jistě by nenapomohla propojení Unie s občany.

Další vývoj

V případě konkrétně vznášených požadavků CEMRu (a potažmo samosprávám jako takovým) nezbyvá než vhodným lobbistickým tlakem ovlivňovat debatu a legislativní proces na „centrální“ (unijní) úrovni.

Navzdory zažitým představám se doporučuje, aby CEMR své aktivity nesměřovala do Výboru regionů, jehož postavení je v legislativním procesu marginální, ale spíše do EP, popř. Rady (ideální je vznášet požadavky na Komisi, nicméně s ohledem na charakter zájmů samospráv a množství lobbistických tlaků na Komisi je tato varianta poměrně málo reálná).

Nové iniciativy Jaspers, Jeremie a Jessica

V rámci přípravy implementace nově schválené finanční perspektivy pro roky 2007–2013 vznikají v oblasti regionální politiky tři zcela nové nástroje pro čerpání peněz ze strukturálních fondů (tzv. iniciativy). Iniciativy Jaspers a Jeremie byly prezentovány už během roku 2005, Jessica je oficiálně doplnila při prezentaci 30. května 2006. Jejich cílem má být napomoci nejen financování příslušných projektů, ale také rozvoji spolupráce veřejného a privátního sektoru.

Co jsou „iniciativy Společenství“?

Iniciativy jsou zvláštní programy Komise, které poprvé vznikly po reformě strukturální politiky v roce 1989 a jejich účelem mělo být řešení a odstranění závažných problémů na regionální úrovni, jejichž příčinou bylo právě zavedení jednotného trhu. Iniciativy jsou v souladu s dlouhodobými prioritami Komise a patří k nim např. programy INTERREG pro pomoc příhraničním oblastem, LEADER pro rozvoj venkova na úrovni mikroregionů s využitím tzv. místních akčních skupin, URBAN pro řešení socio-ekonomických problémů v městských aglomeracích či SME pro pomoc malým a středním podnikům.

Plánovaný význam nových iniciativ

Nové iniciativy mají pomáhat při budování velkých infrastrukturních projektů na národní a regionální úrovni (JASPERS), malým a středním podnikatelům (JEREMIE) a obnově a rozvoji městských ploch (JESSICA).

Každá iniciativa má své speciální podmínky a možnosti (kdo může být žadatelem, jaká je míra spolufinancování, jaká je forma pomoci a jejich splátek apod.). Tak např. JESSICA má fungovat především kombinací půjček a grantů, JEREMIE má pomáhat především k půjčkám a úvěrům. Na financování se má podílet několik institucí (Evropská investiční banka, Evropský investiční fond, Evropská banka pro obnovu a rozvoj apod.), přičemž program JASPERS už od roku 2005 v omezené míře funguje, posílení se očekává právě od roku 2007, přičemž by s jeho pomocí měly být financovány ze strukturálních fondů především (i když ne výhradně) projekty v nových členských státech. Z hlediska ČR je zajímavé, že skupinu expertů, která by měla v rámci EIB vést poradenství ohledně implementace pomoci v rámci programu JASPERS, koordinuje někdejší ministr financí Ivan Pilip.

2.5 SUMMIT EVROPSKÉ RADY – ZÁVĚRY

Budoucnost EU – euroústava

Ve dnech 15. – 16. června se uskutečnila v Bruselu v pořadí druhá z každoročních 4 oficiálních schůzek Evropské rady, na nichž se scházejí vrcholní představitelé (předsedové vlád, případně hlavy států) členských zemí EU.

Pro ČR byl tento summit významný především po formální stránce, zatímco obvykle ji v rámci Evropské rady zastupuje předseda vlády, na tomto summitu reprezentoval ČR vzhledem k povolební situaci prezident Václav Klaus.

Obsah závěrů summitu

Hlavním bodem summitu mělo být původně hodnocení tzv. „období reflexe“ během něhož měly v rámci plánu D komisařky Wallströmové probíhat ve členských státech i v rámci institucí EU debaty o budoucnosti EU ve světle zamítavých výsledků francouzského a holandského referenda o euroústavě. Ještě před summitem však bylo rozhodnuto o tom, že „období reflexe“ se prodlužuje o další dva roky, tedy do konce roku 2008. Summit toto rozhodnutí potvrdil.

Sporné body a stanoviska jednotlivých aktérů

Důvodem je zřejmě i to, že v roce 2009 má dojít k významné personální obměně klíčových institucí EU (volby do EP a jmenování nové Komise, která má vystřídat Komisi Barrosovu, jejíž předseda se staví k pokračování ratifikací stávajícího dokumentu spíše negativně). Pro ČR je zajímavé, že kdyby skutečně došlo k prodloužení „období reflexe“ do roku 2009, bude to i Česká republika jako předsednická země v prvním pololetí 2009, na niž bude spočívat část zodpovědnosti za zhodnocení dosavadního vývoje a přípravu budoucího postupu. K faktu, že přelom let 2008/2009, kdy EU předsedá nejprve Francie a poté ČR, má zřejmě patřit fundamentální reformě evropského rozpočtu, se tak přidává ještě řešení otázky, co s další budoucností celé evropské integrace. Může to však být i tak, že ČR bude nucena více méně přijmout závěry připravené již francouzským předsednictvím, které českému předchází. Odklad (nejen tohoto) řešení na dobu, kdy předsednickou zemí EU bude Francie, tedy možná není náhodné.

Rozhodnutí, naznačené už během neformální schůzky ministrů zahraničí EU v květnu, reflektuje skutečnost, že euroústava představuje vysoce sporný dokument, k jehož původní podobě se řada představitelů EU, včetně předsedy Komise Barrosa, raději nechce vracet.

K variantě odkladu a řešení závažnějších otázek se přiklonilo i Rakousko jako předsednická země, která měla původně na summitu prezentovat dokument shrnující dosavadní výsledky debat a prezentovat zásadní řešení pro budoucnost. Přesto se debatě o euroústavě summit nevyhnul. Diskuse se však omezovala spíše na výměnu již poměrně známých názorů na možný další osud euroústavy, jako je vynětí a zachování pouze některých částí, případně přejmenování smlouvy tak, aby neobsahovala sporný termín „ústava“, např. na „Základní smlouvu“.

Rozšiřování EU

Nejdiskutovanějším tématem summitu se vzhledem k chystanému rozšíření EU o další dva státy (Bulharsko, Rumunsko) stala právě otázka dalšího rozšiřování EU a kritérií, na jejichž základě se daná země může stát kandidátem vstupu.

V současnosti jsou stále v platnosti tzv. kodaňská kritéria, která byla aplikována poprvé v případě východního rozšiřování. Jedná se o politická kritéria (stabilní a demokratické instituce, vláda práva včetně zajištění ochrany lidských práv a respektu k právům menšin), ekonomická kritéria (tržní hospodářství, konkurenceschopnost v obchodních vztazích se státy EU) a právní kritéria (schopnost převzít *acquis communautaire* včetně přistoupení na dlouhodobé cíle EU – politická, hospodářská a měnová unie).

Summit Evropské rady diskutoval mimo jiné návrh některých členských zemí na to, aby tato kritéria směřující vůči státům, které se ucházejí o členství, byla doplněna ještě o kritérium, které by mělo zohlednit připravenost samotné EU na rozšíření – kritérium „absorpční kapacity“.

Jednání Rady pro všeobecné záležitosti

Ještě před zahájením summitu se jako tradičně sešli ministři zahraničí členských zemí v rámci Rady pro všeobecné záležitosti 12. – 13. června v Lucemburku, kde předběžně zhodnotili závěry, s nimiž chtěli před summit předstoupit zástupci rakouského předsednictví.

Téma euroústavy bylo převážně pominuto a ponecháno debatě vrcholných představitelů, velmi diskutována byla však právě otázka rozšiřování. Bylo to totiž právě Rakousko, které patřilo k členským zemím prosazujícím nejvíce zohledňování kritéria „absorpční kapacity“, takže jiní členové požadovali zmírnění tohoto stanoviska v rámci závěrů summitu, které jim připadalo „málo optimistické“ vzhledem k možnosti dalšího rozšiřování. Jiné státy naopak požadovaly preciznější definici tohoto kritéria a jeho seriózní zavedení při procesu rozhodování o dalším rozšiřování (Dánsko či Francie, která požadovala

i zohlednění názoru veřejného mínění na další rozšiřování v rámci dosavadních členských států, zřejmě s ohledem na to, že v rámci dodatku k francouzské ústavě se požaduje, aby po roce 2007 každé další rozšiřování podléhalo ve Francii schválení referendem).

Problém Turecka a Chorvatska

Není přitom tajemstvím, že Rakousko má problém především s možným vstupem Turecka do EU. Během podzimního summitu 2005, na němž se jednalo mimo jiné o zahájení přístupových rozhovorů s Tureckem, do poslední chvíle nebylo jasné, zda Rakousko nepoužije veta. O zahájení přístupových rozhovorů bylo ve stejný den jako v případě Turecka rozhodnuto i v případě Chorvatska. Na Chorvatsku tak od té doby lpí poněkud nepříjemný stín skutečnosti, že by jeho případný vstup do EU mohl být ohrožen paralelním projednáváním vysoce kontroverzní otázky vstupu Turecka. Zde je třeba říci, že zástupci Komise ještě před summitem Evropské rady částečně prověřili princip „absorpční kapacity“ v praxi, když komisař pro rozšíření Rehn konstatoval, že Chorvatsko je podle jeho názoru pro případné členství připraveno lépe. Může to být signál k tomu, že v budoucnu bude otázka chorvatského vstupu (snad i s odvoláním na zmíněné kritérium „absorpční kapacity“) posuzována jinou optikou, zatímco vstup Turecka nadále zůstane kontroverzním tématem.

Bulharsko a Rumunsko

K aktuálnosti otázky dalšího rozšiřování EU přispěly i jiné události května a června 2006, než bylo konání summitu Evropské rady. Komise ještě předtím, 16. května, rozhodla v rámci prezentace zprávy o připravenosti Bulharska a Rumunska na vstup o oddálení konečného verdiktu týkajícího se těchto dvou států na podzim 2006 s tím, že aby mohly obě země 1. ledna 2007 do EU skutečně vstoupit, musí ještě odstranit některé nedostatky.

Jednalo se především o kritiku neuspokojivého stavu právního prostředí v Bulharsku (otázka korupce, nezávislosti soudů či boje s organizovaným zločinem), zaznívající poslední dobou především z úst komisaře pro rozšíření Rehna, kterou však Komise doplnila oceněním dosavadního progresu Bulharska v podobě vypracování akčního plánu, podle něhož mají být zmíněné problémy odstraněny. Komisař pro rozšíření se ihned po vynesení „verdiktu“ do obou států vydal, aby poněkud smazal nepříjemný dojem, který zanechalo především na rumunské straně. Rumunští představitelé se netajili poněkud dotčenou reakcí a dali několik dní po oznámení rozhodnutí Komise najevo, že jejich země by ráda nadále usilovala o vstup 1. ledna 2007, a to i sama.

Další kandidát – Černá Hora

Další významnou událost pak představovalo dlouho očekávané referendum, v němž obyvatelé Černé Hory většinou hlasů rozhodli o osamostatnění od Srbska. Soustátí Srbsko a Černá Hora do té doby fungovalo jako velmi volná konfederace. Černá Hora poté okamžitě projevila vůli stát se kandidátskou zemí EU a usilovat o zahájení přístupových jednání. Summit Evropské rady tedy musel reflektovat i tyto události: na jedné straně další potenciální velmi vážný kandidát členství, na druhé straně odklad rozhodnutí o vstupu dvou zemí, které své přístupové smlouvy již uzavřely.

Výsledek summitu

Výsledek summitu je v této otázce opět kompromisní a do určité míry „nehotový“. Nedošlo k žádné explicitní ani povinné formulaci kritéria „absorpční kapacity“, závěry summitu pouze hovoří o tom, že k ní má být při dalším rozšiřování přihlédnuto.

Prakticky tedy absentuje bližší specifikace, co se tímto termínem vlastně míní, krom již existující poněkud vágní formulace, že jde o „schopnost jednat a rozhodovat na základě férové rovnováhy mezi jednotlivými institucemi, s respektem k rozpočtovým mantinelům a zároveň schopnost implementovat existující společné politiky tak, aby dobře fungovaly a dosáhly vytčených cílů.“ Myšlenku, že by se „absorpční kapacita“ měla stát seriózním dalším kritériem uplatňovaným na nové kandidátské státy odmítal především předseda Komise Barroso.

Zpřístupnění jednání Rady ministrů veřejnosti

Za nejvýznamnější závěr, který vyplynul z diskuse o budoucnosti EU a jejích institucí lze považovat rozhodnutí, aby jednání Rady ministrů, tedy stále nejdůležitějšího legislativního orgánu EU, nadále neprobíhala za zavřenými dveřmi, ale byla veřejná, za přítomnosti kamer a záznamových zařízení. Rozhodnutí by se však měla vztahovat pouze na legislativní jednání, při nichž jde o normy schvalované spolurozhodovací procedurou, tedy ve většině případů kvalifikovanou většinou.

Jednání, která jsou zakončována jednomyslným rozhodováním a bez spolurozhodovací procedury (taková hlasovací procedura je stále ještě standardem v oblasti společné zemědělské politiky či ve „třetím pilíři“ – justice a zbytková část vnitra, např. otázka legální migrace) mají být nadále neveřejná.

Legislativní pozadí

Je otázkou, zda lze považovat toto rozhodnutí za natolik průlomový reformní krok, vzhledem k tomu, že již Amsterodamská smlouva z roku 1997 (v platnost vstoupila v roce 1999) uložila povinnost zpřístupnit jednání Rady veřejnosti. Jakýmsi „mezistupněm“ bylo potom rozhodnutí Evropské rady v Seville v roce 2002 o zpřístupnění alespoň těch jednání, při nichž Rada rozhoduje podle spolurozhodovací procedury (a tím pádem kvalifikovanou většinou). Rozhodnutí však od té doby nebylo uvedeno do praxe. Popsaný vývoj nasvědčuje, že dosažení zásadních reforem institucí EU a jejich fungování je velmi obtížné a dojde-li alespoň k takovému malému posunu, je to považováno za úspěch.

Sporné body

Za jednu z největších překážek, které způsobovaly, že EU nebyla po sedm let schopna reformovat fungování této instituce i v tomto zdánlivě prostém smyslu, je považován odpor „lobby“ bruselských zpravodajů, kteří vlastní akreditaci k pohybu v kuloárech Rady a k přístupu k dokumentaci a zápisům z uzavřených jednání Rady, de facto tak mají „monopol“ na zprostředkování a „výklad“ informací o průběhu jednání.

Možnost pořizovat a zveřejňovat záznamy a dokumentaci z jednání Rady by tak ohrozila tuto jejich pozici.

Vůči zpřístupnění jednání Rady veřejnosti se negativně stavěli i zástupci některých členských států (Velká Británie, Slovinsko). K jednání Rady totiž patří některé nestandardní negociační postupy, které mají sloužit ke sblížení stanovisek členských států a k jejich modifikaci, zástupci členských států se tedy obávali, že zpřístupnění záznamů veřejnosti může vést k tomu, že budou posléze složité zdůvodňovat kompromisní rozhodnutí a modifikace původních stanovisek, k nimž během jednání došlo.

Jedná se však hlavně o případy, kdy se rozhoduje jednomyslností, jednání jsou tvrdá a bez ústupků se neobejdou, a ta nebyla veřejnosti zpřístupněna ani tímto rozhodnutím. Ministři členských států mají navíc stále možnost při projednávání vysoce kontroverzních otázek jednomyslně rozhodnout, že dané jednání pro veřejnost uzavrou. Ke zmíněným kontroverzním, avšak v Radě velmi běžným metodám patří např. balíkové jednání (kontroverzní norma a její pozměňovací návrhy bývají často projednávány ve spojení s pozměňovacími návrhy jiných norem systémem „něco za něco“, stát, který ustoupí v jednom dílčím kroku, bývá „kompenzován“ v jiném atd.), zastavení hodin (vysoce sporná norma je často projednávána tak dlouho, dokud se

nedojde ke zpravidla různými kompromisy modifikovanému řešení, přičemž na státy, které se „staví na odpor“ bývá často vykonáván poměrně velký tlak) či „zповěd“ (individuální konzultace zástupce předsednické země s ministry jednotlivých států, jejímž cílem je překonání nejvíce „nesmiřitelných“ stanovisek a které mohou někdy ovlivnit průběh jednání zásadním způsobem).

2.6 VOLNÝ POHYB OSOB

V průběhu května a června se na poli volného pohybu osob (resp. pracovních sil) odehrálo několik událostí, z nichž nejdůležitější byla diskuse o zavedení tzv. zelených karet v EU a fakt, že Nizozemsko od 1. června (tj. s měsíčním zpožděním oproti jiným členským zemím, po přezkoumání přechodného období) částečně otevřelo svůj pracovní trh občanům z nových členských států.

Zelené karty

Unie průmyslových a zaměstnavatelských konfederací Evropy (UNICE) se v květnu ostře ohradila proti záměru Komise zavést v EU zelené karty pro pracovníky ze třetích zemí. Podle UNICE by tak jednotlivé členské státy (v případě, že by zelené karty vydané v jedné zemi byly platné ve všech státech EU) ztratily schopnost regulovat přístup na své pracovní trhy, a to nejen vůči pracovníkům ze států EU (ostatně primární právo to v zásadě volného pohybu osob obecně zakazuje), ale především vůči pracovníkům ze třetích zemí.

Pozadí

Zavedení zelených karet patří mezi několik návrhů, které Komise prezentovala ve svém prosincovém sdělení o ekonomické migraci, v němž mj. identifikuje četné personální obtíže při obsazování některých pozic zaměstnanci ze zemí EU. Právě zelené karty (resp. kontrolovaný přísun zaměstnanců zvnějšku) by měly podle Komise daný problém napomoci řešit.

Sporné body

UNICE upozornila na principiální nesoulad návrhu Komise a práva každé země definovat, kolik a jakých ekonomických migrantů ze třetích zemí potřebuje.

K tomu se přidává skutečnost, že v samotné EU zatím nejsou podmínky po volný pohyb pracovních sil zcela rovné („staré“ členské státy mohou vůči tzv. EU-8 – nové členské státy bez Malty a Kypru

– uplatňovat přechodná období na volný pohyb pracovníků až do roku 2011), nehledě na to, že od ledna 2006 je v platnosti norma, která dlouhodobým rezidentům ze třetích zemí potenciálně umožňuje, aby získali právo na práci v celé EU pouze z titulu dlouhodobého pobytu.

Ostatní otázky

K ostatním návrhům UNICE tak radikální stanovisko nepřijala; je např. pro obecnou podporu legální migrace coby „doplňk“ dosavadních aktivit boje proti ilegální migraci, které EU rozvíjí od roku 1999. V případě separátních směrnic, které by se týkaly vnitropodnikových transferů zaměstnanců, sezónních zaměstnanců a placených praktikantů, UNICE doporučuje terminologické vyjasnění základních pojmů a varuje před jedním univerzálním řešením.

Reakce Komise

Komise na podněty ze strany UNICE prozatím oficiálně nereagovala. Vzhledem k tomu, že je projednávání uvedených otázek prozatím v začátcích a očekávají se vyjádření dalších aktérů, nelze v tuto chvíli předjímat konečné řešení, resp. konečnou podobu zamýšlených návrhů.

Další vývoj

Legislativní proces bude zahájen nejdříve na podzim (pokud se tak vůbec stane ve všech zmíněných případech).

Volný pohyb pracovníků a Nizozemsko

Co se týče možnosti pracovat v Nizozemsku (bez nutnosti obstarávat si pracovní povolení a jiné potřebné dokumenty), není jeho krok v úplném nesouladu s tvrzeními uvedenými výše. Nizozemsko od 1. června sice povoluje práci občanům ze zemí EU-8, ale pouze v omezeném okruhu odvětví (vědecký výzkum, zemědělství, vnitrozemská lodní doprava, masný průmysl, zpracování ryb a kovoprůmysl). Navíc zcela neruší povinnost žádat o pracovní povolení, pouze bude vše nezbytné vydávat ve zrychlené proceduře. (Pracovní povolení bude zájemcům udělovat Centrum pro práci a mzdu (CWI), a to maximálně ve lhůtě dvou týdnů.)

Hodnocení

Přestože jde krok Nizozemska správným směrem, neukazuje na ochotu zpřístupnit vlastní pracovní trh v celé jeho šíři, ale spíše na snahu využít nově přichozích na postech, kde je nedostatek domácích uchazečů.

V individuálních případech to může být (a pravděpodobně bude) užitečné, nicméně z hlediska

postavení ČR a jejích občanů v rámci EU to žádné zásadnější zlepšení nepřinese (podobně jako v případě Belgie, která zvolila při uvolňování sedmiletého přechodného období na volný pohyb pracovních sil podobný model).

I když je možné, že některé země budou postupovat v intencích Belgie a Nizozemska, podstatnější změny na poli volného pohybu osob (resp. pracovních sil) lze čekat až při dalším „přezkoumávání“ přechodného období začátkem roku 2009. Do té doby je vysoce pravděpodobné, že si všechny státy, které nyní uplatňují restriktivní politiku vůči EU-8, své stávající postoje zachovají.

2.7 ZEMĚDĚLSTVÍ

Příprava reformy v sektoru ovoce a zeleniny

Činnost kabinetu komisařky pro zemědělství Boelové je v poslední době poznamenána především reformní aktivitou ve snaze o podstatné změny v některých speciálních sektorech, které neprošly reformou z roku 2003. Po cukru a nyní připravované reformě vinařského sektoru by to měly být i změny v organizaci společného trhu s čerstvým a zpracovaným ovocem a zeleninou.

Legislativní a technické pozadí

Regulace tohoto sektoru se dosud uskutečňuje pomocí jednotné celní a kvótní regulace dovozů ze třetích zemí i předepsaných vstupních cen na vybrané druhy ovoce, poskytování podpor na ovoce určené ke zpracování a poskytování vývozních subvencí pro tyto výrobky. V souvislosti s tím jsou stanoveny pro jednotlivé státy kvóty na maximální množství zpracovaného ovoce (konkrétně se jedná o broskve a hrušky, pro ČR vyplývá z Přístupové smlouvy maximální množství 1287 t broskví na zpracování, hrušek dokonce pouze 11 t ročně). Podobný kvótní systém existuje v oblasti zpracované zeleniny, konkrétně rajčat (dle Přístupové smlouvy může ČR ročně zpracovat pouze 12 000 t rajčat, aby měla nárok na jejich podporu).

V sektoru ovoce i zeleniny pak platí chráněná pozice producentů organizací, která značně komplikuje pozici malopřítelů na trhu. Po vstupu do EU se český trh s ovocem a zeleninou potýká především s převisem nabídky levných polských jablek, které díky dovozu bez jakýchkoli omezení v rámci jednotného trhu tvoří majoritní podíl na pultech obchodních řetězců. Není to však pouze problém ČR, ale i některých starších členských zemí střední

Evropy s komoditní skladbou ovoce podobnou ČR (Rakousko). Přesto nelze popřít, že celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvým, ale i sušeným ovocem je stále vysoce pasivní. Podobná, ba složitější, je situace v sektoru zeleniny, kde situaci komplikuje i skladba dotačních titulů. Částečně i vzhledem k tomu, že sektor zeleniny neprošel reformou zavádějící jednotnou platbu na farmu (SPS) a stále zde funguje princip podpory trhů (např. prostřednictvím víceletých operačních programů na podporu trhů, které jsou k dispozici jednotlivým členským státům a jejich producenti je musí za určitých podmínek z 50% kofinancovat, přičemž další polovinu platí EU, ale jen do stropu 4,1% celkové obchodovatelné hodnoty dané producentní organizací), nefiguruje zelenina vůbec v seznamu vybraných plodin pěstovaných na orné půdě, na něž jsou poskytovány platby TOP-UP. Platby TOP-UP se budou s přechodem na systém SPS v ČR od roku 2009 postupně rušit, je však otázka, jaký to bude mít dopad právě na sektor ovoce a zeleniny, který ještě musí reformou projít.

Možná podoba reformy

Komise má prezentovat návrh reformy na podzim 2006, ještě předtím ale spustila internetovou diskusi, na níž se mohli vyjadřovat představitelé zájmových organizací. Jejich návrhy se různí, od posílení role profesních sdružení, přes zjednodušení standardů a zlepšení marketingu (upozorňuje se na to, že navzdory nejrůznějším kampaním za zlepšení výživy obyvatelstva, které vede v poslední době např. i komisař Kyprianou, se spotřeba zeleniny a ovoce v EU spíše rapidně snižuje a nůžky mezi nabídkou a poptávkou se rozevírají) až po zavedení efektivnějších nástrojů krizového managementu v případě tržní nerovnováhy.

Příliš liberalizačním směrem se tedy reforma sektoru zřejmě ubírat nebude, nepomůže však zřejmě ani producentům malých členských zemí EU, jejichž produkce je relativně drahá a jednotný trh je staví před značné problémy. Sektor ovoce a zeleniny je navíc oblastí, kterou se (podobně jako víno) nepodařilo propojit se současnými reformními trendy v rámci celé SZP (nejen jednotná platba na farmu, ale i důraz na rozvoj venkova apod.). Určitou naději může představovat ekozemědělství, jeho podpora v rámci členských zemí EU (zejména těch nových) je stále nedostatečná, především ve státech, kde nad drobnými pěstiteli převažují industrializované koncerny (typicky ČR).

Vnější vlivy – WTO

Na EU přitom i v této oblasti přetrvává tlak ze strany WTO, jejíž jednací kolo v Dauhá se

možná znovu dostává do slepé uličky (ovšem především v jednáních o dokončení liberalizace trhů s průmyslovými výrobky a se službami).

Dle rozhodnutí v Hongkongu v prosinci 2005 by mělo dojít k podstatnému odbourání vývozních subvencí zemědělských produktů EU do roku 2010 a jejich úplnému odbourání do roku 2013, což je záležitost, která se týká i subvencovaného vývozu především zpracovaného ovoce a zeleniny.

Zemědělská jednání WTO se přitom dále vyvíjejí, zablokování jednání o průmyslových výrobcích a duševním vlastnictví na přelomu května a června by podle komisaře pro vnější obchodní vztahy EU Mandelzona mohlo vyžadovat další ústupky od EU právě v citlivé oblasti zemědělství.

Mandelzon, který již během podzimu svým vystupováním na půdě WTO pobouřil zemědělskou lobby EU, a především zástupce Francie, naznačil, že jedinou možností k dalším ústupkům by mohlo být další rozšíření přístupu vnějších producentů na trhy EU (odbouráním cel), k jiným krokům Mandelzon mandát od členských států nemá. Francouzské ministerstvo zemědělství už signalizovalo, že je pro Francii výhodnější krach celého jednání než dohoda, která by „podkopávala základní principy SZP.“

Ptačí chřipka a problémy sektoru drůbežářství

Třináct členských zemí EU včetně ČR (dále Francie, Itálie, Španělsko, Irsko, Německo, Kypr, Polsko, Maďarsko, Rakousko, Řecko, Portugalsko a Slovensko) požádaly do konce května EU, aby poskytla mimořádnou podporu jejich sektoru produkce drůbežního masa mimo jiné v souvislosti s následky paniky, která vypukla ve spojení s ptačí chřipkou.

Producenti žádají EU, aby jim pomohla krýt 50% nákladů na opatření, jejichž prostřednictvím se pokoušeli čelit pádu poptávky a klesajících cen drůbežního masa v souvislosti s obavou spotřebitelů z nákazy (nucené vybičování chovů, uskladňování a likvidace přebytků, reklamní kampaň, která měla zvednout poptávku). Např. Francie žádá až o částku 51,5 mil. euro ze zemědělského fondu EAGGF.

Ptačí chřipka a české drůbežářství

ČR náležela k zemím, kde byly případy viru H5N1, a to pouze u divoce žijících ptáků, indikovány v rámci EU relativně nejpozději. Reagovala na tato zjištění tradičními postupy (vyhlášení ochranných zón, v jejichž rámci byl nařízen zákaz volného chovu drůbeže apod.). Trh s drůbežím masem na základě zpráv

Ministerstva zemědělství určitý pokles však přece jen zaznamenal, i když panika spotřebitelů nebyla příliš velká.

Nyní se očekává, že pokud nebudou hlášeny další případy, vrátí se poptávka po drůbežím mase po určitém čase zpět do normálu. Otázkou mimořádné pomoci drůbežářskému sektoru, která by se mohla týkat i ČR, se má zabývat speciální stálý výbor EU pro management v oblasti drůbežářství 21. června. Problematika ptačí chřipky, ochrany a sledování zdraví drůbeže i volně žijících ptáků se stala i jedním z hlavních témat zasedání Rady ministrů zemědělství v květnu, a to vedle tématu geneticky modifikovaných potravin a osiv.

Reforma sektoru vína

V červnu zaznamenal zemědělský trh EU nerovnováhu mezi poptávkou a nabídkou v sektoru, v němž se výhledově připravuje reforma a který náleží mezi nejcitlivější a nejkontroverznější oblasti SZP. Jedná se o sektor vína.

Výrazný převis nabídky nad poptávkou vedl k tomu, že Komise povolila Itálii a Francii mimořádnou kompenzaci za nucenou destilaci přebytků v množství 1,5 mil. hl stolního vína v případě Francie a v případě Itálie více než 2,5 mil. hl. Toto přebytkové víno má být přeměněno na surovinu pro výrobu biopaliva a celá operace (včetně kompenzace pěstitelům) bude EU stát 131 mil. euro. Komise ještě dále posuzuje stejnou žádost Řecka a Španělska.

Legislativní a technické pozadí

V rámci současného fungování společného trhu s vínem funguje běžná finanční podpora technické destilace vína (z nových členských států z ní získává významnější prostředky od rozšíření např. Maďarsko). V krizových případech, kdy nabídka výrazně převýší poptávku a způsobí nerovnováhu na trhu, je možné žádat u Komise i o zmíněný mimořádný intervenční zásah.

Francie, Itálie, Španělsko a Řecko náleží k největším producentům vína a vinných hroznů v EU a současně k těm producentům, kteří se nejvíce obávají přílivu levné konkurence ze třetích zemí (Latinská

Amerika, USA, JAR, Austrálie), protože jim začíná již v současnosti způsobovat vážné problémy. Sílí proto volání po reformě sektoru, který dosud nebyl zasážen změnami, jež v roce 2003 přinesly nahrazení systému cenové podpory systémem jednotné platby na farmu (SPS). Všimá si jich v poslední době i komisařka pro zemědělství Boelová, která zdůrazňuje, že praktiky představující dříve „krizový management“ pro řešení mimořádných situací na trhu s vínem se v posledních letech stávají znepokojivým pravidlem, které tvoří další významnou položku zemědělských výdajů. Představují přitom jen krátkodobé řešení pro producenty a nevypovídají se se základním problémem, kterým je příliš velká produkce vína v EU, která neobstojí v konkurenci ani na světovém trhu, ani v rámci EU.

Dotkne se reforma českého vinařství?

O reformě se zatím hlavně jen hovoří, má jít o „zjednodušení pravidel“ fungování trhu ve jménu zlepšení kvality a zvýšení konkurenceschopnosti evropského vína.

Není však dosud příliš jasné, co si pod tímto pojmem představít. Může jít o zpřísnění pravidel oenologických postupů (postupy, jejichž prostřednictvím dochází při výrobě vína např. k umělému doslazování), někteří evropští producenti vína se již nechali slyšet, že by mohlo jít i o radikální snahy zcela zakázat či drasticky omezit umělé doslazování vína, což by nemuselo být příjemné např. pro některé vinaře v chladnější části pěstitelské oblasti B, v níž je požadována vyšší cukernatost (samozřejmě za užití partikulárních pravidel pro maximální míru doslazování) a kam patří i Morava či některé vinařské oblasti Německa. (Dále totiž náleží do oblasti B jižněji položené Rakousko, Slovensko, severnější a střední Francie a klimaticky výhodnější Maďarsko a Slovinsko, i když pouze v některých partiích, jiné náleží k vinařské zóně C). Je tedy otázkou, jaké dopady by taková reforma měla na poměrně malou produkci vína v ČR, kde tato výroba pokrývá spotřebu jen částečně a většinou není určena na export.

Poměrně dlouho očekávaná reforma v podobě prvního návrhu Komise by měla být představena veřejnosti 22. června.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 15. – 18. května

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Daulova zpráva týkající se společné organizace trhu s rýží (A6-0142/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	16. května 2006	516	9	13	0	11	0	
Daulova zpráva týkající se podpory pro zpracování lnu a konopí pěstovaných na vlákno (A6-0145/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	16. května 2006	545	9	17	0	8	0	
Garganiho zpráva týkající se strategie zjednodušení právního prostředí (A6-0080/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	16. května 2006	546	7	10	0	21	0	2 posl. ODS nepřítomni
Sousa Pintova zpráva týkající se uzavření meziinterinstitucionální dohody o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení (A6-0144/2006) – rozhodnutí	17. května 2006	418	8	187	0	15	0	1 posl. ODS nepřítomen
Bögeho zpráva týkající se meziinterinstitucionální dohody o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení (A6-0150/2006) – rozhodnutí	17. května 2006	440	8	190	0	14	0	1 posl. ODS nepřítomen
Ellesova zpráva týkající se výroční zprávy Komise o politické strategii (rozpočtu na rok 2007) (A6-0154/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. května 2006	514	7	56	0	8	0	2 posl. ODS nepřítomni

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

Plenární zasedání ve dnech 31. května – 1. června

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Zpráva Mannové týkající se transatlantických hospodářských vztahů mezi EU a USA (A6-0131/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	1. června 2006	470	6	121	0	26	0	3 posl. ODS nepřítomni
Langenova zpráva týkající se rozšíření eurozóny (A6-0191/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	1. června 2006	510	1	40	0	66	4	4 posl. ODS nepřítomni

Plenární zasedání ve dnech 12. – 15. června

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Varvitsiotisova zpráva týkající se možnosti transferu odsouzených osob mezi členskými státy EU a výkonu rozsudku v jiném členském státě EU (European enforcement order) A6-0187/2006	14. června 2006	484	3	53	0	9	0	6 posl. ODS nepřítomných
Langenova zpráva týkající se přijetí Slovinska do eurozóny k 1.1.2007 (A6-0200/2006) – závěrečná rezoluce	15. června 2006	490	7	13	0	63	1	1 posl. ODS nepřítomen

IV. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smírčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

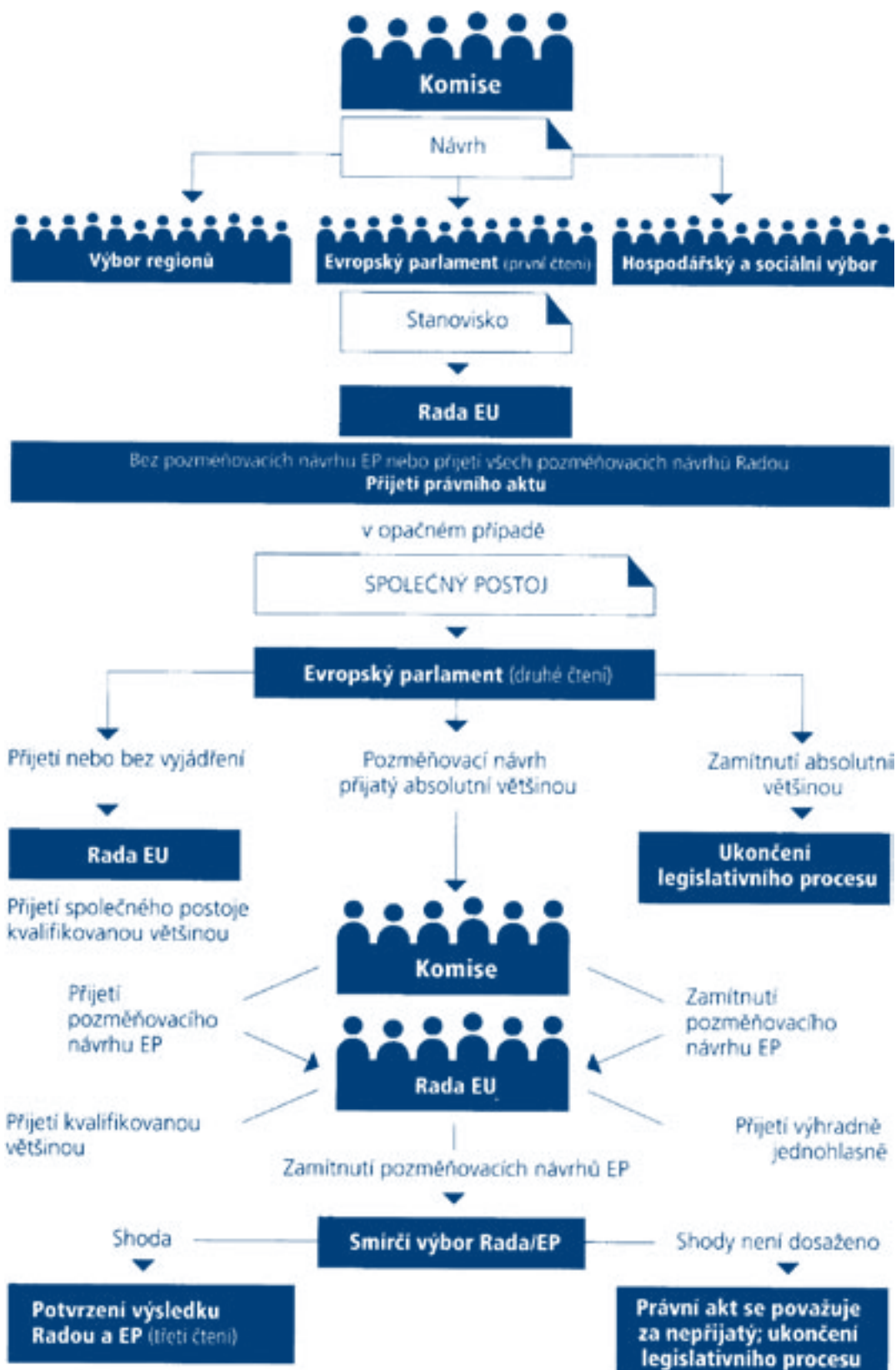
Subsidiarita

Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMA SPOLUROZHODOVACÍ PROCEDURY

Zdroj: ABC práva Evropských společenství, Praha 2001.

EU má také své dobré stránky...

www.cabrnoch.cz www.petrduchon.cz www.hynekfajmon.cz

www.ouzky.cz www.istrejcek.cz www.skottova.cz

www.vlasak.net www.zahradil.cz www.zverina.cz

Ing. Jan Zahradil
předseda klubu poslanců ODS
v Evropském parlamentu

EPP-ED

EPP-ED

EPP-ED